Tampereen yliopisto

Tiina Järviö

HYVÄ KUOLEMA -
Suomessa asuvien ikäihmisten toiveet pandemian aikana

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Toukokuu 2022

TIIVISTELMÄ

Tiina Järviö: HYVÄ KUOLEMA - Suomessa asuvien ikäihmisten toiveet pandemian aikana
Pro gradu -tutkielma, 61 sivua, 2 liitettä
Tampereen yliopisto
Terveystieteiden yksikkö, Hoitotiede
Ohjaajat: TtT, dosentti Anna Liisa Aho, TtT, Lily Nosraty
Toukokuu, 2022

Pro gradu -tutkielma koostuu kahdesta osasta. Ensimmäinen osa on empiirisestä aineistosta tehty tutkimusartikkeliluonnos Wishes for a Good Death in Context of the COVID-19 Pandemic - Perspective of Older Individuals living in Finland (Järviö, Nosraty & Aho) (Liite 1.). Tutkielman toinen osa on yhteenveto-osa, jossa tarkastellaan tämän kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä laajemmin kuin artikkelissa oli mahdollista.

Ikäihmisten osuus suhteessa muuhun väestöön on lisääntymässä voimakkaasti sekä Suomessa että maailmanlaajuisesti. Myös terveydenhuollon palveluiden käyttäjäryhmänä korostuvat ikäihmiset. Kuoleman ollessa väistämätön osa ihmisen elämää, on ikäihmisillä hyvän elämän ohella oikeus hyvään kuolemaan. Kulttuuritausta vaikuttaa yksilön kuolemaan liittyviin uskomuksiin. Tästä johtuen on ensiarvoisen tärkeää selvittää Suomessa asuvien ikäihmisten toiveita hyvästä kuolemasta.

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata Suomessa asuvien ikäihmisten toiveita hyvästä kuolemasta COVID-19 pandemian yhteydessä.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena, kuvailevana tutkimuksena, jonka aineisto (N=18) kerättiin 10/2021–12/2021 välisenä aikana yksilöhaastatteluilla itsenäisesti asuvilta ja vähintään 65-vuotiailta ikäihmisiltä. Osallistujista 15 oli naisia ja 3 miehiä. Iältään osallistujat olivat 65–87-vuotiaita.

Ikäihmisten toiveisiin hyvästä kuolemasta sisältyi kuolemaa edeltävään aikaan liittyvien voimaannuttavien tekijöiden huomioiminen, kuolemaan liittyen toisten ihmisten huomioiminen, erilaisten testamenttien tekeminen, yksilöllisen kuolinhetken mahdollistuminen sekä hautajaisiin liittyvistä asioista päättäminen.

Johtopäätöksenä voidaan todeta ikäihmisten toiveissa hyvän kuoleman näyttäytyvän yksilöllisiä merkityssisältöjä saavana sekä aikajatkumoltaan moninaisena ilmiönä. Ikäihmiset pyrkivät säilyttämään aktiivisen toimijuuden pyrkien vaikuttamaan mahdollisuuteensa saada itselleen toiveitaan vastaava hyvä kuolema. Terveydenhuollon palveluissa ikäihmisten toiveet hyvään kuolemaan liittyen tulee huomioida yksilöllisesti. Lisäksi tutkimustuloksia voidaan hyödyntää osana terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutusta. Palliatiivisen hoidon kehittämisen ohella tulee käydä yhteiskunnallista eettistä dialogia liittyen yksilön oikeuteen päättää omasta kuolinhetkestään.

Tämän kvalitatiivisen tutkimuksen yhteenveto-osassa suoritettiin luotettavuuden laajempi tarkastelu hyödyntäen kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuskriteerejä, joita ovat uskottavuus, vahvistettavuus, yhdenmukaisuus, siirrettävyys ja aitous. Luotettavuutta tarkasteltiin läpi tutkimusprosessin eri vaiheiden, joita ovat valmisteluvaihe, analyysivaihe ja raportointivaihe. Analyysimenetelmänä induktiivinen sisällönanalyysi oli perusteltu, sillä tutkimuksessa pyrkimyksenä oli saada ymmärrystä hyvään kuolemaa liittyvistä toiveista ikäihmisten näkökulmasta COVID-19 pandemian aikana. Aineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti koko tutkimusprosessin ajan.

Luotettavuuden osalta uskottavuutta vahvisti valmistelu- ja analyysivaiheiden aikana tutkimuskysymykseen vastauksen antava rikas aineisto. Analyysi- ja raportointivaiheissa vahvistettavuutta ja yhdenmukaisuutta lisäsi analyysiprosessin ja tulosten täsmällinen kuvaus, mikä mahdollistaa lukijalle tutkijan päätöksentekoprosessin seuraamisen. Raportointivaiheessa siirrettävyyttä lisäsi se, että osallistujista ja kontekstista on annettu riittävästi kuvailevaa tietoa. Aitouden vahvistamiseksi analyysi- ja raportointivaiheissa osallistujien erilaiset todellisuudet pyrittiin esittämään oikeudenmukaisesti ja rehellisesti.

Johtopäätöksenä voidaan tämän tutkimuksen osalta todeta luotettavuuden arviointiin vaikuttavia osa-alueita vahvistavan sen, että tutkimus- ja analyysimenetelmä on pyritty raportoimaan perusteellisesti ja täsmällisesti läpi kaikkien prosessin vaiheiden (valmistelu-, analyysi- ja

raportointivaihe) käyttäen kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuskriteerejä: uskottavuus, vahvistettavuus, yhdenmukaisuus, siirrettävyys ja aitous.

Avainsanat: ikäihminen, hyvä kuolema, COVID-19 pandemia

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

ABSTRACT

Tiina Järviö: GOOD DEATH - the Wishes of Older Individuals living in Finland during a Pandemic
Master´s thesis, 61 pages, 2 appendices
Tampere University
Faculty of Social Sciences, Nursing Science
Supervisors: PhD, docent Anna Liisa Aho, PhD, Lily Nosraty
May 2022

The master's thesis consists of two parts. The first part is a draft research article made from empirical data Wishes for a Good Death in Context of the COVID-19 Pandemic - Perspective of Older Individuals living in Finland (Järviö, Nosraty & Aho) (Appendix 1.). The second part of the master's thesis is the summary part, which examines the factors influencing the trustworthiness of this qualitative research more broadly than was possible in the article.

The proportion of older individuals in relation to the rest of the population is increasing rapidly both in Finland and worldwide. Also, older individuals are a prominent group of users in health care services. While death is an inevitable part of human life, in addition to a good life, older individuals have the right to a good death. Cultural background influences beliefs about an individual's death. For this reason, it is essential to find out the wishes of older individuals living in Finland for a good death.

The purpose of this study was to describe the wishes for a good death in the context of the COVID-19 pandemic based on the perspective of older individuals living in Finland.

The research was conducted as a qualitative, descriptive research. The data (N=18) were collected between 10/2021 and 12/2021 by interviewing older individuals living independently and at least 65 years of age. Of the participants, 15 were women, and 3 were men. Participants ranged in age from 65 to 87 years.

Older individuals´ wishes for good death included consideration of empowering factors relating period before death and consideration of other people in connection with the death. In addition, it included making various wills, enabling an individual moment of death, and deciding on matters relating to the funeral.

In conclusion, it can be stated that in the wishes of older individuals, good death appears to be a phenomenon that acquires individual meanings and is diverse in its time continuum. Older individuals strive to maintain active agency to influence their chances of obtaining a good death that meets their wishes. In health care services, the wishes of older individuals for a good death must be considered individually. In addition, research results can be utilized as a part of the training of health care professionals. In addition, to the development of palliative care, there should be a public ethical dialogue regarding the individual's right to decide when to die.

In the summary part of this qualitative research, a broader review of trustworthiness was conducted utilizing the trustworthiness criteria of the qualitative research: credibility, dependability, conformability, transferability, and authenticity. Trustworthiness was examined through the various stages of the research process: the preparation phase, the organization phase, and the reporting phase. As a method of analysis, inductive content analysis was justified because the research sought to gain an understanding of the wishes for a good death from the perspective of older individuals during the COVID-19 pandemic. The research material was treated confidentially throughout the research process.

In terms of trustworthiness, credibility was strengthened during the preparation and organization phases by the rich data that provided answers to the research question. In the organization and reporting phases, dependability and conformability were enhanced by an accurate description of the analysis process and results, allowing the reader to follow the researcher's decision-making process. In the reporting phase, transferability was enhanced by providing sufficient descriptive information about participants and context. The analysis and reporting phases sought to present the range of realities of the participants fairly and faithfully to confirm authenticity.

In conclusion, the elements affecting the trustworthiness assessment for this study confirm that the research and analysis method has sought to report thoroughly and accurately through all stages

of the process (the preparation phase, the organization phase, and the reporting phase) using the trustworthiness criteria of qualitative research: credibility, dependability, conformability, transferability, and authenticity.

Keywords: older individual, good death, COVID-19 pandemic

The originality of this thesis has been checked using the Turnitin OriginalityCheck service.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO 7
2. KVALITATIIVISEN TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUDEN TARKASTELU 9
2.1 Valmisteluvaihe 10
2.1.1 Aineistonkeruumenetelmän valinta 10
2.1.2 Tutkimuksen osallistujien valinta 11
2.1.3 Analyysiyksikön valinta 14
2.2 Analyysivaihe 15
2.2.1 Ryhmittely, abstrahointi ja tulkinnan taso 15
2.2.2 Edustavuus 18
2.3 Raportointivaihe 18
3. POHDINTA 21
4. JOHTOPÄÄTÖKSET 24
LÄHTEET 25
LIITE 1. 27
LIITE 2. 57

1. JOHDANTO

Pro gradu -tutkielma koostuu kahdesta osasta. Ensimmäinen osa on kvalitatiivisesta, empiirisestä aineistosta tehty tutkimusartikkeliluonnos “Wishes for a Good Death in Context of the COVID-19 Pandemic - Perspective of Older Individuals living in Finland” (Järviö, Nosraty & Aho) (Liite 1.). Tutkimuksen aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysilla. Tutkielman toinen osa on yhteenveto-osa, jossa tarkastellaan tämän kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä laajemmin kuin artikkelissa oli mahdollista.

Tutkimuksen luotettavuuden arviointi on ratkaisevassa asemassa tutkimuksen tekemisessä, sillä tieteellisen tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman luotettavaa tietoa. Luotettavuuden arvioinnissa tarkoituksena on selvittää tutkimuksella tuotetun tiedon totuudenmukaisuutta. Tieteellisen tiedon ja tutkimustoiminnan hyödyntämisen näkökulmasta tarkasteltuna tutkimuksen luotettavuuden arviointi on välttämätöntä. (Elo ym., 2014; Graneheim & Lundman, 2004.)

Tutkijoiden kesken on näkemyseroja siitä, tulisiko kvalitatiivista tutkimusta arvioida kvantitatiivisessa tutkimuksessa käytettävien luotettavuuskriteereiden validiteetin ja reliabiliteetin käsitteiden avulla vai tuleeko luotettavuuden arviointi suorittaa kvalitatiivisen tutkimuksen arviointiin kehitetyillä luotettavuuskriteereillä (Bengtsson, 2016; Elo ym., 2014; Horsburgh, 2003; Mayas & Pope, 2000; Vaismoradi ym., 2013), joita ovat esimerkiksi uskottavuus, vahvistettavuus, yhdenmukaisuus, siirrettävyys ja aitous (Elo ym., 2014; Schwandt ym., 2007). Näkökulmaerot perustuvat tutkimustyyppien erilaisiin taustaoletuksiin todellisuudesta ja tiedosta eli erilaisiin tieteenfilosofisiin lähtökohtiin (Fossey ym., 2002; Horsburgh, 2003; Mayas & Pope, 2000). Kvantitatiivisen tutkimuksen taustalla vaikuttaa positivistinen ja kvalitatiivisen tutkimuksen taustalla sekä interpretivistinen että relativistinen tieteenfilosofia (Fossey ym., 2002; Mayas & Pope, 2000). Tämän tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltiin hyödyntäen kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuskriteereitä, koska haluttiin huomioida kvalitatiivisen tutkimuksen erityinen luonne (Elo ym., 2014) ja sen keskeiset luotettavuutta vahvistavat ominaispiirteet kuten subjektiivisuus, kontekstisidonnaisuus, valikoituneisuus ja tutkimukseen osallistujien vähäinen määrä (Fossey ym., 2002).

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden tarkasteleminen on mahdollista toteuttaa myös tutkimusprosessin eri vaiheiden mukaisesti (Elo ym., 2014; Malterud, 2001), joita ovat Elon ym. (2014) mukaan valmisteluvaihe, analyysivaihe ja raportointivaihe.

Elo ym. (2014) eivät tuo esille analyysivaiheeseen ja tulosten kääntämiseen liittyvää luotettavuuden pohdintaa, mikäli tutkimus on tehty maassa, jossa valtaväestön äidinkieli ei ole englanti ja tutkimuksesta raportoidaan englanninkielisenä artikkelina. Tästä johtuen tämän tutkimuksen “Wishes for a Good Death in Context of the COVID-19 Pandemic - Perspective of Older Individuals living in Finland” (Järviö, Nosraty & Aho) (Liite 1.) analyysivaiheen ja tulosten kääntämisessä suomesta englanniksi sovellettiin Hon ym. (2019) kehittämää menetelmää sensitiivisen kvalitatiivisen aineiston kääntämisestä.

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata Suomessa asuvien ikäihmisten toiveita hyvästä kuolemasta COVID-19 pandemian yhteydessä (Liite 1.). Tutkimuskysymys oli: Millaisena ikäihmiset kokevat toiveensa hyvästä kuolemasta COVID-19 pandemian yhteydessä? Vastaavaa tutkimusta ei ole tiettävästi tehty tutkijan tietojen mukaan kohdennetusti Suomessa asuvien ikäihmisten näkökulmasta. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, koska sen avulla pyrittiin saamaan esille kokijoiden eli tutkimuksen osallistujien näkökulma mahdollisine toisistaan eroavine todellisuuksineen. Aineisto kerättiin yksilöhaastatteluilla ja analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysilla. (Connelly & Yoder, 2000; Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014.) Tutkimuksen luotettavuutta arvioitiin läpi Elon ym. (2014) esittämän vaiheistuksen sisältäen tutkimuksen valmisteluvaiheen, analyysivaiheen ja raportointivaiheen hyödyntäen laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteereitä: uskottavuus, vahvistettavuus, yhdenmukaisuus, siirrettävyys ja aitous (Elo ym., 2014).

2. KVALITATIIVISEN TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUDEN TARKASTELU

Tämän kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa käytettiin mallina Elon ym. (2014) kehittämää kvalitatiivisen sisällönanalyysin luotettavuuden arviointiin tarkoitettua analyysin vaiheiden mukaan vaiheistettua arviointimallia. Nämä vaiheet ovat: **valmisteluvaihe, analyysivaihe ja raportointivaihe**. **Valmisteluvaiheessa** luotettavuuden tarkastelussa huomioitiin erityisesti ***aineistonkeruumenetelmä, aineistonkeruustrategia ja analyysiyksikön valinta***. **Analyysivaiheessa** luotettavuudessa tarkastellaan luotettavuuden arviointia sisältäen ***ryhmittelyn ja abstrahoinnin, tulkinnan sekä edustavuuden***. **Raportointivaiheen** luotettavuuden tarkastelussa ***keskityttiin tulosten ja analyysiprosessin raportoinnin tarkasteluun***. (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014.)

Arviointikriteereinä käytettiin Elon ym. (2014) vaiheittaisen mallin yhteydessä esittelemiä kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuskriteerejä: **uskottavuus, vahvistettavuus, yhdenmukaisuus, siirrettävyys ja aitous**. **Uskottavuudella** tarkoitetaan sekä ***tutkimuksen että sen tulosten uskottavuutta***. Tutkijan tulee taata, että tutkimustulokset vastaavat osallistujien käsityksiä tutkimuskohteesta. Oleellista on, että osallistujat on kuvailtu asianmukaisesti. (Bengtsson, 2016; Elo ym., 2014; Schwandt ym., 2007.) **Vahvistettavuus** viittaa ***tulosten pysyvyyteen ajan saatossa ja eri olosuhteissa***. Vahvistettavuuden arviointi keskittyy tutkimusprosessin tulosten vahvistettavuuden tutkimiseen. (Bengtsson, 2016; Elo ym., 2014; Schwandt ym., 2007.) **Yhdenmukaisuudella** tarkoitetaan ***objektiivisuutta, joka mahdollistaa kahden tai useamman toisistaan riippumattoman tutkijan aineistosta tekemän analyysin relevanttiuden ja yhdenmukaisuuden***. Yhdenmukaisuuden arviointi koskee tulosten tuottamisvaihetta eli aineistoa ja sen analysointia. (Bengtsson, 2016; Elo ym., 2014; Schwandt ym., 2007.) **Siirrettävyys** viittaa ***tutkimustulosten mahdolliseen siirrettävyyteen muihin vastaavanlaisiin ryhmiin ja olosuhteisiin*** (Bengtsson, 2016; Elo ym., 2014; Schwandt ym., 2007). **Aitoudella** tarkoitetaan sitä, ***miten tutkija oikeudenmukaisesti ja rehellisesti esittelee erilaiset todellisuudet*** (Elo ym., 2014; Fossey ym., 2002; Schwandt ym., 2007).

2.1 Valmisteluvaihe

Valmisteluvaiheessa keskeisimpiä luotettavuuden arviointiin vaikuttavia tekijöitä ovat sopivan aineistonkeruumenetelmän, aineistonkeruustrategian ja analyysiyksikön valinta (Elo ym., 2014).

2.1.1 Aineistonkeruumenetelmän valinta

Aineistonkeruumenetelmän valinnan perusteleminen oli tutkimuksen luotettavuuden näkökulmasta välttämätöntä. Luotettavuuskriteereiden näkökulmasta tähän liittyy uskottavuus, jota tässä tutkimuksessa pyrittiin vahvistamaan erityisesti parhaiten sopivan aineistonkeruumenetelmän valinnalla. Tämän tavoitteena oli myös sisällönanalyysin uskottavuuden vahvistaminen. (Elo ym., 2014; Graneheim & Lundman, 2004.) Tästä johtuen pyrittiin valitsemaan tutkimuskysymykseen: Millaisena ikäihmiset kokevat toiveensa hyvästä kuolemasta COVID-19 pandemian yhteydessä? parhaiten vastauksen antava aineistonkeruumenetelmä (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014). Tutkimuskysymys muotoiltiin laajaksi ja sitä ei rajattu aikaisemmalla tutkimuksella, jotta tutkimuksen osallistujien näkökulman esille tuominen mahdollisimman laajasti mahdollistuisi (Connelly & Yoder, 2000).

Tutkimuskysymykseen parhaiten vastaavaksi aineistonkeruumenetelmäksi valittiin yksilöhaastattelu, joka kuuluu kvalitatiivisen tutkimuksen yleisesti käytettyihin aineistonkeruumenetelmiin. Haastattelussa käytettiin seuraavia kuvailevia haastattelukysymyksiä: *Ajatellessasi ihmisen kuolemaa, millaisia asioita tai näkökulmia hyvä kuolema mielestäsi yleisellä tasolla sisältää? Mitä sinä itse tarvitset voidaksesi kokea hyvän kuoleman? Muuttaako koronaviruspandemia käsitystäsi hyvästä kuolemasta? Jos kyllä, voisitko kertoa millä tavoin? Millaiset näkökohdat ovat merkityksellisiä sinulle, kun ajattelet oman elämäsi päättymistä?* (Elo ym., 2014.) Aineistonkeruumenetelmää ei esitestattu uskottavuuden vahvistamiseksi esimerkiksi hyödyntämällä kriittistä vertaisryhmää. Altistamalla haastattelukysymykset vertaisryhmän arvioitavaksi olisi niiden

muotoilun ymmärrettävyyttä voitu lisätä, mikä olisi voinut antaa paremman käsityksen tutkittavasta ilmiöstä. Sen sijaan tutkimusryhmän jäsenet keskustelivat ensimmäisten tekemiensä haastattelujen kulusta ja haastattelukysymyksiä muotoiltiin haastattelukokemusten perusteella kuvailevammiksi. (Elo ym., 2014; Schwandt ym., 2007.) Haastattelukysymykset pyrittiin pitämään täsmällisinä ja selkeinä koko aineistonkeruunajan (Elo ym., 2014). Tutkimuskysymyksen ja yksilöhaastattelun kysymysten asettamista ohjasi osaltaan Tampereen yliopiston terveystieteiden yksikön johtama tutkimushanke, jonka osana tämä tutkimus toteutettiin.

Uskottavuuden vahvistamiseksi tutkijan tulee pyrkiä tulemaan tietoiseksi omasta toiminnastaan tutkimuksen tekijänä (Elo ym., 2014; Schwandt ym., 2007). Tästä johtuen tutkija piti tutkimuspäiväkirjaa, jonka avulla hän arvioi omia ennakkokäsityksiään, valintojaan ja kokemuksiaan aineistonkeruumenetelmän valintaan ja aineistonkeruuseen liittyen. Näin myös tutkimuksen osallistujien näkökulman ja sen mahdollisesti sisältämien erilaisten todellisuuksien esille saaminen mahdollistui. Uskottavuutta saattoi vähentää se, että kaksi tutkijaa teki tutkimushaastattelut. Tätä pyrittiin ehkäisemään siten, että tutkijoilla oli käytössä haastattelurunko, joka mahdollisti samojen haastattelukysymysten esittämisen ja saman etenemisjärjestyksen haastattelutilanteissa. Lisäksi tutkijat keskustelivat tekemiensä haastattelujen kulusta toistensa kanssa varmistaakseen mahdollisimman samankaltaisen haastattelutilanteen toteutumisen tutkimuksen osallistujille. Tutkija on tehnyt aiemmin aihetta sivuavan systemaattisen kirjallisuuskatsauksen, mistä johtuen tutkija kiinnitti erityistä huomiota itsereflektioon. Tutkija pyrki tunnistamaan uskomuksensa ja sulkeistamaan kirjallisuuskatsauksen tulokset taka-alalle vähentääkseen niiden ja uskomustensa vaikutusta haastattelutilanteeseen ja aineistoon. Tämän voidaan ajatella osaltaan vahvistavan tutkimuksen uskottavuutta. (Elo ym., 2014; Schwandt ym., 2007.)

2.1.2 Tutkimuksen osallistujien valinta

Tutkimuksen osallistujien ja otantamenetelmän valintaan sekä sen raportointiin on oleellista kiinnittää huomiota kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa. Luotettavuuskriteereistä erityisesti vahvistettavuuden arviointi on oleellista, sen viitatessa tulosten pysyvyyteen ajansaatossa ja eri tilanteissa. (Elo ym., 2014.) Tästä johtuen tässä tutkimuksessa kiinnitettiin huomiota osallistujien sisäänottokriteerien raportointiin.

Sisäänottokriteerit osallistujia koskien olivat seuraavat: henkilöt, jotka ovat iältään vähintään 65-vuotiaita ja itsenäisesti asuvia sekä kognitiivisilta kyvyiltään sellaisia, että pystyvät keskustelemaan tutkimusaiheesta suomen kielellä. (Connelly & Yoder, 2000; Elo ym., 2014.)

Tässä tutkimuksessa osallistujien valinnan perustana oli löytää tutkimusaiheen kannalta sopivimmat osallistujat, joilla on kokemuksellista tietoa tutkimuksen kiinnostuksen kohteena olevasta ilmiöstä (Connelly & Yoder, 2000; Elo ym., 2014). Tästä johtuen tutkimuksessa käytettiin harkinnanvaraista otantaa, joka on kvalitatiiviseen sisällönanalyysiin sopiva otantamenetelmä (Elo ym., 2014). Mahdollisten osallistujien tavoittamiseksi tutkimusesite julkaistiin sekä ikäihmisille suunnatuissa että yleisissä alueellisissa sosiaalisen median ryhmissä kyseisten ryhmien ylläpitäjien luvalla. Lisäksi tutkija oli yhteydessä eläkeläisyhdistyksiin ja kävi yhdistysten kutsusta esittelemässä tutkimusaihetta siitä kiinnostuneiden yhdistysten jäsentilaisuuksissa. Tutkimuksesta kiinnostuneilla ja siihen osallistuvilla oli mahdollisuus olla yhteydessä tutkijaan ja esittää kysymyksiä tutkimukseen liittyen. Osallistujille annettiin sekä suullisesti että kirjallisesti tieto tutkimuksen vapaaehtoisuudesta ja mahdollisuudesta perua osallistumisensa, missä tutkimuksen vaiheessa tahansa. Tutkimukseen osallistuminen perustui osallistujien antamaan tietoiseen suostumukseen osallistumisesta. Lisäksi osallistujien rekrytoinnissa hyödynnettiin lumipallo-otantaa, joka on yksi harkinnanvaraisen otannan muodoista. (Elo ym., 2014.) Vahvistettavuutta pyrittiin lisäämään myös, koska se vaikuttaa tutkimuksen tulosten siirrettävyyteen toisiin vastaaviin ryhmiin ja tilanteisiin (Elo ym., 2014; Schwandt ym., 2007). Kvalitatiivisen tutkimuksen osallistujien valintastrategian taustalla ovat yleensä metodologiset lähtökohdat ja tutkimusaihe, jolloin tarkoituksena ei itsessään ole tulosten yleistettävyys, vaan teoreettinen edustavuus (Elo ym., 2014).

Tutkimuksen vahvistettavuuden varmistamiseen liittyy tärkeänä tekijänä asianmukainen osallistujamäärä ja sen raportointi (Elo ym., 2014). Tässä tutkimuksessa tutkimuksen osallistujien määrän osalta pyrittiin teoreettiseen edustavuuteen, mikä kvalitatiivisessa tutkimuksessa merkitsee pyrkimystä mahdollisimman kattavan kuvan saamiseen tutkittavasta ilmiöstä. Osallistujien määrää lisättiin vähitellen tutkijan aukikirjoittaessa samanaikaisesti haastattelujen teon kanssa haastatteluja ja tehdessä alustavaa analyysia aineistosta. (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014.) Osallistujien rekrytoimisessa ilmeni haasteita, sillä suhteellisen harva rekrytointitilaisuuksiin osallistunut sisäänottokriteerit

täyttävä ikäihminen päätti osallistua tutkimukseen huolimatta siitä, että he toivat esille pitävänsä tutkimusaihetta tärkeänä. Rekrytoinnin haastavuudesta huolimatta aineisto osoittautui rikkaaksi. Suunnitelman mukaisesti aineistonkeruu päätettiin aineiston saturoituessa (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014).

Luotettavuutta voidaan ajatella lisäävän sen, että osallistujat olivat itse vapaaehtoisesti yhteydessä tutkijaan ilmoittaessaan halukkuudestaan osallistua tutkimukseen. Lisäksi he saivat valita tutkimushaastattelun toteutustavan. (Elo ym., 2014.) Vahvistettavuutta pyrittiin lisäämään riittävien kuvailevien tietojen antamisella osallistujista vaarantamatta kuitenkaan luottamuksellisuutta ja heidän yksityisyydensuojaansa (Connelly & Yoder, 2000; Elo ym., 2014). Yhteensä kahdeksantoista itsenäisesti asuvaa ikäihmistä osallistui tutkimukseen. Heistä viisitoista oli naisia ja kolme miehiä. Iältään osallistujat olivat 65–87-vuotiaita. Haastateltavista yksi valitsi puhelinhaastattelun, yksi haastattelun yliopiston tiloissa ja kuusitoista valitsi haastattelupaikaksi oman kotinsa. Tutkimuksen osallistujista vain kuudesosa oli miehiä. On mahdollista, että miesten pieni määrä vaikutti negatiivisesti tutkimusten tulosten siirrettävyyteen muihin vastaaviin ryhmiin ja tilanteisiin. On myös mahdollista, että tutkimuksen tulokset olisivat saattaneet olla sisällöllisesti erilaisia, mikäli naisten ja miesten määrä osallistujista olisi ollut yhtä suuri. Toisaalta kvalitatiivisen tutkimuksen ominaispirteitä on, että osallistujien esille tuomia todellisuuksia ja asioita ei arvoteta sen mukaan, kuinka moni osallistujista ne mainitsee, vaan kaikki tuodaan tasapuolisesti esille. (Elo ym., 2014.) Osallistujien erilaisten todellisuuksien esittämisen oikeudenmukaisesti ja rehellisesti voidaan katsoa vahvistavan tutkimuksen luotettavuutta aitouden osalta (Elo ym., 2014; Schwandt ym., 2007). Lisäksi sen, että tutkimuksen osallistujat täyttivät sisäänottokriteerit ja halusivat keskustella näkemyksistään tutkimusaiheesta eli toiveistaan hyvään kuolemaan liittyen, voi katsoa lisäävän tutkimuksen uskottavuutta (Elo ym., 2014).

Tutkimuksen luotettavuutta siirrettävyyteen liittyen saattaa heikentää se, että tutkimuksessa käytetyt rekrytointitavat (sosiaalinen media ja eläkeläisyhdistysten jäsentilaisuudet) eivät tavoittaneet näihin ryhmiin kuulumattomia ikäihmisiä. Tätä pyrittiin korjaaman lumipallo-otannan keinoin, jolloin halukkaat tutkimuksesta kuulleet tai siihen osallistuneet välittivät tietoa tutkimuksesta tuttavilleen. (Elo ym., 2014.) Vallitseva COVID-19 pandemia saattoi vaikuttaa siihen, että sosiaalisia kontakteja välttelevät sisäänottokriteerit täyttävät henkilöt saattoivat jättää osallistumatta tutkimukseen, vaikka tutkimushaastattelujen teossa

noudatettiin kulloinkin voimassa olevia terveysturvallisuusohjeita ja -suosituksia, minkä lisäksi tarjolla oli myös puhelinhaastattelumahdollisuus.

2.1.3 Analyysiyksikön valinta

Elon ym. (2014) mukaan valmisteluvaiheeseen lukeutuu myös luotettavuuden vahvistaminen sopivan merkitysyksikön eli analyysiyksikön valinnalla. Tämän tutkimuksen aineiston analyysimenetelmä oli induktiivinen sisällönanalyysi, jonka avulla pyrittiin tiivistämään ja kuvailemaan aineistoa (Elo & Kyngäs, 2008). Tästä johtuen analyysiyksikön valinnassa kiinnitettiin huomiota siihen, että se ei ole liian kapea eikä liian laaja. Analyysiyksiköksi valittiin tutkimuskysymykseen vastaava lause tai lauseenosa, minkä avulla pyrittiin pitämään analyysiyksikkö riittävän tiiviinä, jotta eri merkitysten tunnistaminen olisi mahdollista. Lisäksi analyysiyksikkö pyrittiin pitämään riittävän laajana, jottei liian kapeasta analyysiyksiköstä aiheutuisi aineiston ja siten tulosten sirpaloitumista. (Elo ym., 2014.) Analyysiyksikön valinta kuvattiin myös tutkimuksesta tehdyssä artikkeliluonnoksessa (Elo ym., 2014; Graneheim, & Lundman, 2004). Lisäksi yhden yläkategorian muodostamisen taustalla olevat analyysiyksiköt on esitetty englanniksi taulukoituna (Liite 2.). Esimerkkejä analyysiyksiköistä ensin suomeksi ja sen jälkeen englanniksi käännettynä:

”He menevät katolle ja päästävät tuulen mukana sieltä tuhkan menemään.” (O17)

´They will go to the roof and let the ashes go with the wind.´ (P17)

”Hautajaisissa tulee olemaan sitä musiikkia, mitä minä olen elämässäni kuunnellut ja josta minulle on ollut iloa. Minä annan sen soittolistan minun pojalle, kun se osaa tehdä ja sillä on semmoiset vehkeet, että se tekee hautajaisiini nauhan, johon tulee sitä musiikkia.” (O10)

´There will be music at the funeral that I have listened to and that has brought joy into my life. I will give that playlist to my son when he knows how to do it and he has the equipment to make a tape for my funeral that comes with that music.´ (P10)

2.2 Analyysivaihe

Analyysivaihe käsittää luotettavuuden arvioinnin sisältäen ryhmittelyn ja abstrahoinnin, tulkinnan sekä edustavuuden (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014). Analyysivaiheessa on luotettavuuden kannalta oleellista kiinnittää huomiota siihen, miten kategoriat on luotu ja millainen tulkinnan taso on sekä miten analyysin luotettavuutta arvioidaan. Tässä vaiheessa luotettavuuskriteereistä arvioinnin kohteena korostuvat erityisesti uskottavuus ja vahvistettavuus. (Elo ym., 2014.)

2.2.1 Ryhmittely, abstrahointi ja tulkinnan taso

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa tärkeää on analyysivaiheen osalta, että kategorioiden luominen eli ryhmittely ja abstrahointi eli yleisemmän ja käsitteellistetymmän kuvan muodostaminen tutkimusaiheesta on kuvattu perusteellisesti ja selkeästi (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014). Tässä tutkimuksessa aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysilla, joka on kvalitatiiviseen tutkimukseen perusteltu menetelmä tutkittaessa erityisesti aihetta, josta on vain vähän aiempaa tutkittua tietoa (Connelly & Yoder, 2000; Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014). Tässä tutkimuksessa päädyttiin analysoimaan manifestia sisältöä eli kuvaamaan sitä, mitä osallistujat todellisuudessa sanoivat pysyen samalla lähellä aineistoa kuvaamalla tekstissä näkyvää ilmisisältöä (Bengtsson, 2016). Näin toimimalla varmistettiin, että tutkimuksen osallistujien kokemusmaailma saataisiin esille mahdollisimman tarkasti ja tulkinnan taso säilyisi matalana (Bengtsson, 2016; Elo ym., 2014).

Tässä tutkimuksessa artikkeliluonnoksen ensimmäinen kirjoittaja suoritti aineiston analyysin. Tutkija tutustui aineistoon perusteellisesti lukemalla sen useaan kertaan läpi. Tutkimusaineisto koodattiin tunnistetiedolla, mikä mahdollisti palaamisen aineistoon läpi analyysin eri vaiheiden. Tutkimuskysymykseen vastaava lause tai lauseen osa valittiin analyysiyksiköksi. Alkuperäisilmauksista muodostettiin pelkistyksiä siten, että niiden olennainen sisältö säilyi tiivistettäessä. Jokaiseen pelkistettyyn ilmaisuun lisättiin tunniste, joka mahdollisti analyysin edetessä palaamisen haastatteluun, josta se oli peräisin. Tämän jälkeen sisällöllisesti samankaltaiset pelkistykset ryhmiteltiin samaan alakategoriaan, minkä

jälkeen alakategoriat nimettiin sisältöään kuvaavasti. Ryhmittelyä jatkettiin yhdistämällä sisällöllisesti samankaltaiset alakategoriat yläkategorioiksi, jotka nimettiin sisältöään kuvaavasti. Aineiston abstrahointi kulki mukana läpi analyysin pelkistämis- ja ryhmittelyvaiheiden siten, että abstraktiotasoa kasvatettiin hiljakseen. Ryhmittely jätettiin yläkategoriatasolle, jotta tulosten informaatioarvo ei vähenisi tai hukkuisi liian abstraktin käsitteen alle. Aineiston analyysi raportoitiin tiivistetysti artikkeliluonnoksessa (Liite 1.). Liitteessä 2. kuvataan induktiivisen sisällönanalyysin eteneminen yhden yläkategorian osalta, mikä lisää tutkimuksen vahvistettavuutta. (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014.)

Kategoriat muodostettiin tutkimuksen uskottavuuden vahvistamiseksi siten, että alakategoriat kattavat allaan olevat pelkistykset ja yläkategoriat allaan olevat alakategoriat. Sisällöllisiä päällekkäisyyksiä kategorioiden välillä vältettiin ryhmittelemällä samankaltaiset tiedot tiettyihin alakategorioihin ja yläkategorioihin vertailemalla niitä samanaikaisesti muihin tietoihin, jotka eivät kuuluneet samaan kategoriaan. Näin toimittiin, jotta pystyttiin havaitsemaan mahdolliset päällekkäisyydet ryhmittelyssä. (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014; Graneheim & Lundman, 2004.) Lisäksi analyysia tehdessään tutkija kirjasi ylös jokaisen vaiheen täsmällisesti, mikä mahdollisti analyysin edetessä aineistoon palaamisen aina yläkategoriatasolta, alakategoriatasolle ja alakategorioista pelkistysten kautta alkuperäisilmauksiin ja niistä aina tekstiksi aukikirjoitettuihin haastatteluihin asti. Näin varmistettiin osallistujien tuottamien vastausten ymmärtäminen heidän näkökulmansa esille tuoden. Tämän voi katsoa vahvistavan tutkimuksen uskottavuutta ja vahvistettavuutta, koska lukija pystyy seuraamaan analyysin etenemistä. (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014.)

Elon ym. (2014) mukaan jotkin tutkijat suosittelevat sisällönanalyysiin liittyen, että analyysivaiheessa kaksi tutkijaa analysoi aineiston, vaikkakin Elo ym. (2014) suosittelevat analyysivaiheen vahvistettavuuden ja yhdenmukaisuuden lisäämiseksi, että analyysiprosessista on vastuussa yksi tutkija muiden tutkijoiden seuratessa tarkasti vaihe vaiheelta analyysiprosessia ja ryhmittelyä. Tässä tutkimuksessa yksi tutkija oli vastuussa induktiivisen sisällönanalyysin prosessista toisen kokeneen tutkijan seuratessa ja kommentoidessa prosessin kulkua vaihe vaiheelta. Tutkijat keskustelivat mahdollisista erimielisyyksistä analyysiin liittyen, kunnes yhteisymmärrys saavutettiin. (Elo ym., 2014.)

Tutkimustuloksista ei käyty analyysiprosessin erivaiheissa keskustelua tutkimuksen osallistujien kanssa uskottavuuden vahvistamiseksi, sillä tähän liittyen on olemassa

tutkijoiden välillä toisistaan eriäviä kannanottoja. Lisäksi jokaisen osallistujan kokemukset ovat erilaisia ja yksilöllisiä, vaikka niistä löytyy myös samankaltaisuuksia. (Elo ym., 2014; Mayas & Pope, 2000.) Sen sijaan uskottavuutta pyrittiin vahvistamaan siten, että tutkija piti tutkimuspäiväkirjaa, jossa hän tarkasteli työtään ja reflektoi ajatuksiaan siihen analyysin edetessä. Lisäksi uskottavuutta voidaan katsoa lisäävän sen, että tutkija keskusteli analyysiprosessista tutkimusryhmään kuuluvien aihetta tutkivien kokeneiden tutkijoiden kanssa. Näin toimien tutkija pyrki tuomaan oikeudenmukaisesti ja rehellisesti esille tutkimuksen osallistujien näkökulmat ja mahdollisesti toisistaan eroavat todellisuudet, minkä voidaan katsoa vahvistavan myös tutkimuksen aitoutta. (Elo ym., 2014.)

Elo ym. (2014) eivät tuo esille analyysivaiheeseen ja tulosten kääntämiseen liittyvää luotettavuuden pohdintaa, mikäli tutkimus on tehty maassa, jossa valtaväestön äidinkieli ei ole englanti ja tutkimuksesta raportoidaan englanninkielisenä artikkelina. Haastatteluilla kerätty aineisto vaatii aina jonkin asteista tulkintaa sekä haastattelun aikana merkityksistä keskusteltaessa että analyysin aikana. Tästä johtuen kääntämisen vaikutus luotettavuuteen tulee huomioida, sillä analyyttisen ja läpinäkyvän käännösprosessin puute saattaa kyseenalaistaa tulosten uskottavuuden. (Ho ym., 2019.) Tämän tutkimuksen analyysivaiheen ja tulosten kääntämisessä suomesta englanniksi sovellettiin Ho´n ym. (2019) kehittämää menetelmää sensitiivisen kvalitatiivisen aineiston kääntämisestä, millä pyrittiin varmistamaan se, että käännös on mahdollisimman lähellä alkuperäisen aineiston sisällöllisiä merkityksiä. Tätä menetelmää hyödyntäen aineisto analysoitiin eli tiivistettiin ja ryhmiteltiin sekä tulokset kirjoitettiin ensin auki suomeksi, minkä jälkeen alkuperäisilmauksia käännettiin niiden merkitykset säilyttäen englanniksi. Tutkija pyrki etenemään analyysiprosessissa ajatellen englanniksi ja verraten samalla koodaustaan ja ryhmittelyään suomenkieliseen aineistoon merkitysten säilyttämiseksi. Tämä oli tärkeää tulosten luotettavuuden kannalta, sillä kaikki käsitteet ja ilmaisut eivät ole universaaleja merkityksiltään. Tutkija piti käännösprosessista tutkimuspäiväkirjaa. Lisäksi tutkijan hyvä englannin kielen taito vahvistaa käännösprosessin luotettavuutta. Englanniksi käännetyistä analyysin tuloksista keskusteltiin tutkimusryhmän muiden jäsenten, joista yhden ensimmäinen kieli on englanti, kanssa. Tällä tavoin toimien varmistettiin sopivien termien käyttäminen sekä pyrittiin minimoimaan tutkijan subjektiivisuutta kääntämiseen liittyen sekä lisäämään vahvistettavuutta ja yhdenmukaisuutta. (Ho ym., 2019.)

2.2.2 Edustavuus

Sisällön analyysin luotettavuuden ja sen tulosten edustavuuden kannalta on oleellista palata tutkimuskysymykseen analyysiprosessin edetessä. Tästä johtuen tutkija pohti pelkistysten, ryhmittelyn ja tulosten vastaavuutta suhteessa tutkimuskysymykseen läpi analyysiprosessin varmistaakseen, että tutkimuskysymys ohjaa induktiivisen sisällönanalyysin prosessia, mikä vahvistaa myös analyysin vahvistettavuutta ja yhdenmukaisuutta. Analyysin edetessä kategoriat ja niiden nimeäminen täsmentyivät. Lisäksi ala- ja yläkategorioiden määrä muodostui kohtuulliseksi rikkaaseen aineistoon nähden, mikä osaltaan lisää analyysiprosessin yhdenmukaisuutta ja tulosten edustavuutta. Aineistosta muodostettiin 215 yhteenvietyä ryhmiteltyä pelkistystä. Pelkistykset ryhmiteltiin 19 alakategoriaan, jotka muodostivat viisi yläkategoriaa. Abstraktiotasoa kasvatettiin hiljakseen läpi analyysiprosessin. Ryhmittely päätettiin yläkategoriatasolle, jotta tulosten informaatioarvo ei vähenisi, mikä osaltaan lisää tutkimuksen vahvistettavuutta ja tulosten edustavuutta. (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014.)

Aineistonkeruumenetelmänä yksilöhaastattelu mahdollisti sen, että tutkija pystyi tarvittaessa esittämään osallistujille tarkentavia kysymyksiä osallistujien näkökulman ymmärtämisen selkeyttämiseksi, mikä sinänsä vahvistaa tulosten uskottavuutta (Elo ym., 2014). Haaste aiheutui siitä, että osallistujat eivät välttämättä tarkentaneet näkökulmaansa tutkijan tarkentavista kysymyksistä huolimatta. Tämän taustalla saattaa olla se, että jotkin osallistujat saattoivat kokea kuolemasta puhumisen vaikeaksi. Tämä voi osaltaan lisätä joissain kohdin tulkinnan tasoa ja siten vaikuttaa sisällönanalyysin vahvistettavuuteen myös sitä heikentäen.

2.3 Raportointivaihe

Raportointivaiheen luotettavuuden tarkastelussa keskitytään tulosten ja analyysiprosessin raportointiin (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014). Raportointivaiheessa luotettavuuden arviointiin liitetään luotettavuuskriteereistä erityisesti siirrettävyys, vahvistettavuus ja uskottavuus. Tästä johtuen tulokset raportoitiin artikkeliluonnoksessa (Liite 1.) huolellisesti

ja systemaattisesti ja ne vastaavat sekä tutkimuksen tarkoitukseen että tutkimuskysymykseen. Yhteys aineiston ja tulosten välillä todennettiin systemaattisesti käyttämällä autenttisia lainauksia. (Elo ym., 2014.)

Kategorioiden muodostaminen ja sisältö raportoitiin selkeästi ja täsmällisesti käyttäen tieteellistä kieltä. Lisäksi alakategoriat on muodostettu siten, että ne ovat sisällöllisesti toisensa poissulkevia samoin kuin yläkategoriatkin, mikä vahvistaa tulosten uskottavuutta. Ymmärrettävyyttä lisättiin esittämällä artikkeliluonnoksessa taulukoidussa muodossa induktiivisen sisällönanalyysin eteneminen yhden yläluokan osalta ja kategorioiden muodostaminen, joka antaa samalla yleiskuvan tuloksista kokonaisuudessaan, mikä lisää tulosten vahvistettavuutta. (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014.)

Luotettavuuden osalta merkityksellistä on, miten lukija pystyy arvioimaan tulosten siirrettävyyttä toisiin vastaaviin ryhmiin tai tilanteisiin (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014). Siirrettävyyttä vahvistetiin aineistonkeruun ja analyysin täsmällisellä kuvaamisella, kuten myös tutkimuksen osallistujien ja kontekstin tarkalla kuvaamisella siinä määrin kuin se oli mahdollista huomioiden osallistujien luottamuksellisten tietojen suojaaminen sekä sen ehkäiseminen, että osallistujat eivät tule tunnistetuiksi tutkimusraportista. Tästä syystä osallistujien kuvauksessa kerrotaan heidän ikänsä ikävälillä nuorimmasta vanhimpaan. Osallistujista vain kolme oli miehiä ja naisia oli viisitoista, mistä johtuen autenttisten lainausten yhteydessä ei annettu sukupuolen tai iän todentavaa tunnistetta. Osallistujien taustaa kuvattiin tutkimusraportissa yleisellä tasolla iän ja sukupuolen ohella myös siitä näkökulmasta asuvatko he yksin tai puolison tai kumppanin kanssa. Lisäksi kaikkia osallistujia koskien annettiin tieto siitä, että he olivat itsenäisesti asuvia. Osallistujien kuvailun suhteen (ja muutoinkin koko tutkimusprosessin ajan) toimittiin Tampereen alueen ihmistieteiden eettisen toimikunnan tutkimukselle myöntämän luvan (Lausunto 60/2021) mukaisesti suojaten osallistujien yksityisyyttä. Tutkimushaastattelujen tekoaikana kontekstina tutkimuksen osallistujien elämässä oli myös pandemia-aika ja siihen liittyvät erilaiset ja vaihtuvat terveysturvallisuusohjeet ja -suositukset. (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014.)

Luotettavuutta lisää se, että tutkija raportoi analyysivaiheen kulun ja tulokset selkeästi ja täsmällisesti siten, että lukijan on mahdollista etsiä niille vaihtoehtoisia tulkintoja (Elo ym., 2014). Vahvistettavuutta lisättiin tulosten raportoinnissa esittämällä mahdollisimman

objektiivisesti ja tarkasti osallistujien antama tieto todentaen haastatteluaineistosta poimituilla autenttisilla lainauksilla aineiston ja tulosten yhteys systemaattisesti. Autenttisten lainausten valinnassa huomioitiin sen lisäksi, että ne edustavat osallistujien näkökulmaa tutkittavaan ilmiöön se, että mahdollisimman monen haastateltavan näkökulma tulee kuulluksi. Haasteita autenttisten lainausten esittämisessä aiheutui tieteellisen julkaisun artikkelille asettamasta sanamäärärajoituksesta. (Elo ym., 2014; Graneheim, & Lundman, 2004.) Lisäksi analyysinprosessin luotettavuutta pyrittiin vahvistamaan uskottavuuden osalta siten, että analyysin tehneen tutkijan päätöksenteko on raportoitu mahdollistaen lukijalle päätöksentekoprosessin seuraamisen vaihe vaiheelta. Tosin julkaisun tieteelliselle artikkelille asettama sanamäärärajoitus asetti omat haasteensa analyysiprosessinkin raportoinnille, mikä saattaa vaikuttaa myös uskottavuutta vähentävästi. (Elo ym., 2014.)

Raportoinnin luotettavuutta kuvaa Elon ym. (2014) mukaan myös se, että sisällön analyysin luotettavuudesta käydään keskustelua tiettyihin kriteereihin perustuen. Tämän tutkimuksen luotettavuutta vahvistaa se, että sitä arvioitiin läpi koko raportoidun tutkimusprosessin. Arvioinnissa käytettiin mallina Elon ym. (2014) kehittämää kvalitatiivisen sisällönanalyysin luotettavuuden arviointiin tarkoitettua analyysin vaiheiden mukaan vaiheistettua arviointimallia. Arviointikriteereinä käytettiin Elon ym. (2014) vaiheittaisen mallin yhteydessä esittelemiä kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuskriteerejä: uskottavuus, vahvistettavuus, yhdenmukaisuus, siirrettävyys ja aitous, analyysivaiheeseen soveltuvin osin.

3. POHDINTA

Induktiivisen sisällönanalyysin valitseminen aineiston analyysimenetelmäksi oli perusteltua, sillä tässä tutkimuksessa tarkoituksena oli kuvata ja ymmärtää Suomessa asuvien ikäihmisten toiveita hyvästä kuolemasta COVID-19 pandemian yhteydessä. (Connelly & Yoder, 2000; Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014). Luotettavuuden arvioinnin perusteena käytettiin kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuskriteerejä: uskottavuus, vahvistettavuus, yhdenmukaisuus, siirrettävyys ja aitous. Kvalitatiivista tutkimusta tehtäessä tutkimusprosessin jokaiseen vaiheeseen liittyy tutkijan velvollisuus luotettavuuden arvioinnista. Tässä tutkimuksessa luotettavuutta arvioitiin huomioiden tutkimusaihe, tutkimuksen osallistujat, aineistonkeruu, aineiston analyysi ja tutkimustulokset sekä niiden raportointi. (Elo ym., 2014.) Lisäksi huomioitiin analyysin ja sen tulosten kääntäminen haastattelukieleltä (suomen kieli) julkaisun vaatimalle kielelle (englannin kieli) luotettavuuden näkökulmasta (Ho ym., 2019).

Kääntämisessä haasteena oli: merkitysten kontekstisidonnaisuuden säilyttäminen liittyen sekä kieleen että kulttuuriseen taustaan. Tutkimuksen osallistujat käyttivät puhekielisiä ilmauksia, murresanoja ja metaforia, joiden kääntäminen säilyttäen merkitykset oli ajoittain haastavaa luotettavuuden kannalta. Osallistujan näkökulman esille tuominen pyrittiin varmistamaan etsimällä vastaavan merkityksen sisältävät ilmaukset englannin kielestä sen sijaan, että ilmaisut olisi käännetty sanatarkasti. Haasteena oli se, että myöskään vastaavia merkityksiä sisältävien käsitteiden löytäminen toisesta kielestä ei ole aina itsestään selvää. Toisaalta sensitiivisen kvalitatiivisen aineiston kääntämiseen kehitetyn menetelmän seuraaminen analyysia ja sen tuloksia käännettäessä vahvistaa tämän tutkimuksen luotettavuutta uskottavuuden, vahvistettavuuden ja yhdenmukaisuuden kautta. (Ho ym., 2019.)

Tässä tutkimuksessa luotettavuutta vahvistettiin uskottavuuden osalta siten, että tutkija vietti runsaasti aikaa aineiston parissa kirjoittaen haastatteluäänitteet tekstiksi, minkä jälkeen tutkija tutustui tekstiksi kirjoittamaansa aineistoon huolellisesti tehden kuitenkin koko ajan alustavaa analyysia, jonka avulla pystyttiin toteamaan aineiston saturaatio ja päättämään aineiston keruu. Uskottavuutta lisää myös se, että tutkimuskysymys ohjasi induktiivista

sisällönanalyysia, joka toteutettiin huolellisesti ja täsmällisesti palaten tarvittaessa analyysin aiempiin vaiheisiin osallistujien näkökulman ymmärtämisen varmistamiseksi. Lisäksi kategoriat muodostettiin siten, että alakategoriat olivat sisällöllisesti toisensa poissulkevat samoin kuin yläkategoriat. (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014.)

Artikkeliluonnoksessa tulosten esittäminen ja keskustelu niistä oli etusijalla osittain tieteellisen julkaisun artikkelille asettamista sanamäärärajoituksista johtuen, joten esimerkiksi analyysin prosessin vaiheittainen kuvaus esitettiin täsmällisesti ja tiivistetysti, mikä voi vaikuttaa lukijan mahdollisuuteen seurata tutkijan päätöksentekoa. Luotettavuutta pyrittiin kuitenkin lisäämään vahvistettavuuden osalta esittämällä artikkeliluonnoksessa taulukoidussa muodossa induktiivisen sisällönanalyysin eteneminen yhden yläluokan osalta sekä kategorioiden muodostaminen, joka antaa samalla yleiskuvan tuloksista kokonaisuudessaan, mikä lisää tulosten vahvistettavuutta. (Elo & Kyngäs, 2008; Elo ym., 2014.)

Siirrettävyyden osalta luotatettavuuden arvioinnissa asetti haasteita se, että osallistujista oli mahdollista antaa tutkimusraportissa kuvailevaa tietoa vain melko yleisellä tasolla huomioiden sukupuoli- ja ikäjakauman, sekä asumismuodon johtuen tutkijan eettisestä velvollisuudesta varmistaa, että osallistujat eivät ole tunnistettavissa tutkimusraportista. Muutoinkin tutkimusaineistoa käsiteltiin huolellisesti ja luottamuksellisesti koko tutkimusprosessin ajan. (Elo ym., 2014).

Tutkija pyrki tuomaan oikeudenmukaisesti ja uskollisesti esille osallistujien toisistaan eroavat todellisuudet aitouden vahvistamiseksi. Aitouteen saattoi tässä tutkimuksessa analyysiprosessin osalta vaikuttaa tutkijan kokemattomuus. Tutkija pyrki kuitenkin huomioimaan kokemattomuutensa reflektoimalla kriittisesti omaa toimintaansa tutkijana ja päätöksiään analyysiprosessiin liittyen ja siten myös vaikutustaan aineistoon pitämällä tutkimuspäiväkirjaa, mikä aitouden ohella vahvisti myös yhdenmukaisuutta. Tutkijan koko tutkimusprosessin läpi jatkunut itsereflektio ja -kritiikki ovatkin hyödyllisiä taitoja tehtäessä kvalitatiivista tutkimusta. Lisäksi tutkija keskusteli analyysiprosessista koko prosessin ajan kokeneen tutkijan kanssa, mikä aitouden ohella vahvisti tutkimuksen uskottavuutta. (Elo ym., 2014.)

Jatkossa kvalitatiivista tutkimusta tehdessä luotettavuutta voisi uskottavuuden osalta vahvistaa esimerkiksi sopimalla puhelinsoitosta tai toisesta haastattelukerrasta osallistujien kanssa tutkimushaastattelun jälkeen, jolloin tutkija voisi tarvittaessa pyrkiä tarkentamaan ja selventämään mahdollisesti haastattelussa epäselviksi jääneitä asioita osallistujien näkökulmasta käsin.

4. JOHTOPÄÄTÖKSET

Johtopäätöksenä voidaan tämän tutkimuksen osalta todeta luotettavuuden arviointiin vaikuttavia osa-alueita vahvistavan sen, että tutkimus- ja analyysimenetelmä on pyritty raportoimaan perusteellisesti ja täsmällisesti läpi kaikkien prosessin vaiheiden (valmistelu-, analyysi- ja raportointivaihe) käyttäen kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuskriteerejä: uskottavuus, vahvistettavuus, yhdenmukaisuus, siirrettävyys ja aitous (Elo ym., 2014).

Tietyn kriteeristön ja kvalitatiivisen tutkimusprosessin vaiheisiin perustuvan kehikon käyttäminen apuna luotettavuuden arvioinnissa toi arviointiin struktuuria ja prosessimaisuutta, mikä jatkui läpi tutkimusprosessin. Tämä toi varmuutta luotettavuuden arviointiin suhteellisen kokemattoman tutkijan näkökulmasta asiaa tarkastellen sekä välineen, jonka avulla perustella luotettavuuden näkökulmasta tutkimusprosessin aikana tekemänsä valinnat. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin tulee pohjata tiettyihin kriteereihin, joita seurataan loogisesti ja järjestelmällisesti. (Elo ym., 2014). Tässä tutkimuksessa käytetyt kriteerit oli kehitetty kohdennetusti kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin, mikä helpotti niiden soveltamista tutkijan näkökulmasta.

Tämä tutkimus tuotti tietoa Suomessa asuvien ikäihmisten toiveista hyvästä kuolemasta COVID-19 pandemian yhteydessä. Jatkossa tutkimuksesta julkaisuharkintaan lähetettävän tieteellisen artikkelin keinoin pyritään laajemmin lisäämään ymmärrystä tutkittavaa ilmiötä kohtaan. Kvalitatiivisen tutkimuksen tulosten laatua pystyykin parhaiten arvioimaan siitä, onko se tuottanut uutta tietoa tutkittavasta ilmiöstä ja jos on, onko tieto lisännyt ymmärrystä kyseistä ilmiötä kohtaan tai informoinut käytäntöä (Vaismoradi ym., 2013).

Jatkossa tutkijan saadessa lisää kokemusta tutkimustyöstä kvalitatiivisen tutkimuksen alueelta tutkija pystyy harjaantumaan nykyistä paremmin kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuskriteerien hyödyntämiseen ja niihin vaikuttavien moninaisten telijöiden tunnistamiseen. Tutkija kiinnittää jatkossa huomiota myös tutkimuksen raportointiin liittyvien taitojensa kehittämiseen, sillä tutkimuksen järjestelmällinen ja täsmällinen raportointi on edellytyksenä tuotetun tutkimuksen luotettavuuden arvioinnille (Elo ym., 2014).

LÄHTEET

Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. *NursingPlus Open*, *2*, 8–14. https://doi.org/10.1016/j.npls.2016.01.001

Connelly, L. M., & Yoder, L. H. (2000). Improving Qualitative Proposals: Common Problem Areas. *Clinical Nurse Specialist*, *14*(2), 69–74. https://doi.org/10.1097/00002800-200003000-00009

Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing, 62*(1), 107–115. https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x

Elo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O., Pölkki, T., Utriainen, K., & Kyngäs, H. (2014). Qualitative Content Analysis: A Focus on Trustworthiness. *SAGE Open*, *4*(1), 215824401452263–. https://doi.org/10.1177/2158244014522633

Fossey, E., Harvey, C., Mcdermott, F., & Davidson, L. (2002). Understanding and Evaluating Qualitative Research. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, *36*(6), 717–732. https://doi.org/10.1046/j.1440-1614.2002.01100.x

Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, *24*(2), 105–112. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2003.10.001

Ho, S-S., Holloway, A., & Stenhouse, R. (2019). Analytic Methods' Considerations for the Translation of Sensitive Qualitative Data From Mandarin Into English. *International Journal of Qualitative Methods*, *18*, 160940691986835–. https://doi.org/10.1177/1609406919868354

Horsburgh, D. (2003). Evaluation of qualitative research. *Journal of Clinical Nursing*, *12*(2), 307–312. https://doi.org/10.1046/j.1365-2702.2003.00683.x

Malterud, K. (2001). Qualitative research: standards, challenges, and guidelines. *The Lancet (British Edition)*, *358*(9280), 483–488. https://doi.org/10.1016/S0140-6736(01)05627-6

Mays, N., & Pope, C. (2000). Qualitative Research in Health Care: Assessing Quality in Qualitative Research. *BMJ: British Medical Journal (Online)*, *320*(7226), 50–52. https://doi.org/10.1136/bmj.320.7226.50

Schwandt, T. A., Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (2007). Judging interpretations: But is it rigorous? Trustworthiness and authenticity in naturalistic evaluation. *New Directions for Evaluation*, *2007*(114), 11–25. https://doi.org/10.1002/ev.223

Vaismoradi, M., Turunen, H., & Bondas, T. (2013). Content analysis and thematic analysis: Implications for conducting a qualitative descriptive study. *Nursing & Health Sciences*, *15*(3), 398–405. https://doi.org/10.1111/nhs.12048

LIITE 1.

Artikkeliluonnos.

Wishes for a Good Death in Context of the COVID-19 Pandemic - Perspective of Older Individuals living in Finland

Tiina Järviö[a]*, Lily Nosraty[b] and Anna Liisa Aho[c]

[a]Faculty of Social Sciences, Tampere University, Tampere, Finland; [b]Faculty of Social Sciences, Tampere University, Tampere, Finland; [c]Faculty of Social Sciences, Tampere University, Tampere, Finland

Corresponding author: Tiina Järviö e-mail: tiinajarvio@gmail.com

[a]MSc student, RN

[b]PhD, Postdoctoral Researcher at Tampere University, Faculty of Social Sciences and Gerontology Research Center (GEREC). Her focus is on aging studies. ORCID: Lily Nosraty ORCIDs 0000-0003-4720-0459

[c]PhD, University lecturer and docent at the University of Tampere. She has long-term experience in death-related research, especially in grief, coping and the support of loved ones after various causes of death.

LUONNOS

Wishes for a Good Death in Context of the COVID-19 Pandemic - Perspective of Older Individuals living in Finland

The purpose of this study was to describe the wishes for a good death in the context of the COVID-19 pandemic based on the perspective of older individuals living in Finland. The data (N=18) were collected between 10–12/2021 through in-person interviews of independently living and aged 65 and older individuals. The data were analysed by inductive content analysis. Older individuals´ wishes for good death included consideration of empowering factors relating period before death and consideration of other people in connection with the death. In addition, it included making various wills, enabling an individual moment of death, and deciding on matters relating to the funeral. The wishes of older individuals for a good death must be considered individually. They should be allowed to discuss their wishes for a good death. In addition to the development of palliative care, attention should be paid to the ethical dialogue surrounding the individual's right to decide when to die.

Keywords: good death; community dwellers; COVID-19 pandemic; qualitative approach

Introduction

Death is an inevitable part of every human life. Older individuals are entitled to good life and death. (THL, 2022b.) The population is expanding rapidly both all over the world and in Finland (WHO, 2021). The world has encountered a health crisis in the form of the COVID-19 pandemic. According to the WHO (2022), there have been 6230357 deaths caused by the COVID-19 virus in the world by April 26, 2022. Correspondingly, 3939 deaths due to the COVID-19 virus have been reported in Finland (WHO, 2022). At the beginning of the pandemic, the Finnish institute for health and welfare guided older individuals to avoid unnecessary direct social contacts and transactions in various services, if possible, as older individuals are at risk for contracting a severe coronavirus disease, especially people over 70 years (THL, 2022a). Measures related to the COVID-19

pandemic and its containment, such as self-isolation and social distancing, have been linked to the overall well-being of older individuals, according to a previous study (Louie et al., 2021; Visser et al., 2020). For this reason, it is essential to study the wishes of the older individuals for a good death in the context of the COVID-19 pandemic.

The pattern of beliefs about a good death can vary depending on someone´s cultural background (Koh-Krienke, 2019; Nishimoto & Foley, 2001). Western cultures are considered less holistic than Eastern cultures, as Eastern cultures include an assumption that positive and negative things can coexist (Ma-Kellams & Blascovich, 2012). Attempts have been made in the academic literature to define good death in different ways. Good death has been defined from both idealizing and individual perspectives. In any case, defining a good death is not static but a dynamic process. (Raisio et al., 2015.) Also, Doorenbos et al. (2006) and Park et al. (2019) stated that an ability to preserve one's dignity and ability to make autonomous decisions about oneself, social relationships, and emotional security are part of a good death in general.

To our best knowledge, there has been little targeted research on the wishes of older individuals for a good death. Some studies have produced older individuals' wishes for a good death as an additional result. Some studies stressed that older individuals´ wishes for a good death included physical and psychological well-being (Fan et al., 2019) and getting help with unpleasant symptoms (Limpawattana et al., 2021; Srinonprasert et al., 2019), as well as peaceful death without pain (Fan et al., 2019; Ko et al., 2015). Also, natural death (Ko et al., 2015) and death without artificial prolongation of life (Fan et al., 2019; Ko et al., 2015; Limpawattana et al., 2021) were included in older individuals´ wishes.

The relationship with family members or close friends was emphasized (Ko et al., 2015; Limpawattana et al., 2021; Liu & van Schalkwyk, 2019; Srinonprasert et al., 2019) in

older individuals' wishes for a good death, has been mentioned. In addition, not being a burden to other people (Limpawattana et al., 2021; Srinonprasert et al., 2019) was part of older individuals´ wishes for a good death as well as the opportunity to decide whether to die in their own home or a hospital (Limpawattana et al., 2021; Srinonprasert et al., 2019).

Older individuals´ wishes for a good death were related to discussing death-related issues in preparation for a good death and rituals related to the culture of the country of birth (Liu, & van Schalkwyk, 2019). Also, aspects related to spirituality and religion were part of older individuals´ wishes for a good death (Ko et al., 2015).

To our best knowledge, no targeted research has been conducted in Finland on the wishes of older individuals for a good death. An academic dissertation by Anttonen (2016) and a study by Hävölä et al. (2014) revealed older palliative care patients' wishes for a good death as additional results. Factors related to a good death included, for example, the ability to prepare for death and influence who is present at the time of death, as well as the choice of place of death. Hopes for the survival and success of future generations and family members were also part of patients' wishes considering a good death. (Anttonen, 2016; Hävölä et al., 2014.) In the debate on a good death, in addition to palliative care, a public reflection on the right of the individual to influence the decision from the moment of death comes into consideration (Inbadas et al., 2020).

It is important to study the wishes of the older individuals about a good death in the context of the COVID-19 pandemic, as no previous research focusing on the wishes of older individuals about good death in the context of the pandemic has been conducted in Finland. The purpose of this study was to describe the wishes for a good death in the context of the COVID-19 pandemic based on the perspective of older individuals living in Finland.

Materials and Methods

The Qualitative Approach of the Study

This study applies a qualitative research method and inductive content analysis to interpretive nature of the description of experiences (McChesney & Aldridge, 2019). This study seeks to gain an understanding of the phenomenon under study from the perspective of people experiencing it as authentically as possible (Vaismoradi et al., 2013).

Recruitment of Research Participants and Data Collection

The inclusion criteria in this study followed the definition set by an international research project ´Understanding good aging and good death in the context of the COVID-19 pandemic - A cross-cultural study` in which this study was carried out. Participants who were aged 65 years or older, were cognitively fit to answer the interview questions, and were able to communicate in the Finnish language were sought as informants for this study.

The recruitment was carried out by the advertisement in the Facebook regional group and local retirement organizations and expanded by snowball recruitment. The interviewees were invited to participate by publishing an advertisement with the cover letter for participants on the Facebook regional groups. In addition, the first author presented the research topic at events of local retirement organizations.

Data were collected in in-person interviews by two researchers using semi-structured interviews. The interviews lasted on average from half hour to one and a half hours. A total of eighteen people were interviewed. The data was collected between 10/2021 and 12/2021.

Open-ended interview questions: When thinking about death on a general level, what are the aspects of a good death? What do you need to experience a good death? Does the pandemic change your view regarding good death? If yes, explain those changes. What aspects are important to you when you consider the end of your own life?

Data Analysis

The method of data analysis was inductive content analysis which is suitable for the analysis of sensitive material (Vaismoradi et al., 2013). The first author conducted the data analysis which was ongoing throughout the study. The recorded interviews were transcribed and analysed in the original language (in Finnish) by the first author, so the significance of the research material did not change during the analysis. The research material was coded after the collection of the data, which allowed a return to the data at different stages of the analysis. The coding process was handled manually.

The sentence or part of the sentence answering the research question was selected as the unit of analysis from which the original expressions were extracted and simplifications were formed. Simplifications with similar content were combined. Subcategories were formed from substantively similar expressions, from which, by further raising the level of abstraction, categories were formed. Subcategories and categories were assigned names descriptively. (Elo & Kyngäs, 2008; Vaismoradi et al., 2013.) The process of content analysis for one category is described in Table 1.

Table 1. Progress of inductive content analysis for one category.

CATEGORY	SUBCATEGORY	SIMPLIFICATION	ORIGINAL EXPRESION
Making various wills	Planning on matters relating to the division of belongings	Planning on the distribution of goods before death in general (P10)	`Yes, we have planned the distribution of goods.` (P10)
		Planning on the distribution of goods to different families before death (P5)	`I have already tried to organize all the books in the boxes. Which goes to which family.` (P5)
		Planning the disposal of the property before death (P7)	`I have plan to arrange things so that I do not own anything.` (P7)
		Planning the distribution of jewelry (P5)	`I want to give a gold ring to every family, to the eldest daughter, yeah. Except for the grandchild, I give that gold ring that I received when I had the first child.` (P5)
		A plan on matters relating to the heritage (P15)	`My children are descendants, not heirs.` (P15)
		Planning to leave a financial inheritance to children (P6)	`Well, of course, I would leave it to the children, in the sense that a little as it is said, I would leave some of my wealth to the children.` (P6)
		Planning to leave the property for the daughter (P18)	`An agreement has been made to give to daughter… All of them are planned to arrange so that my daughter is not left with so much to organize.` (P18)
		Planning to facilitate the distribution of heritage through monetary inheritance (P7)	`If something is left, it is money, and it is easy to share.` (P7)
		Planning prevention of inheritance problems (P13)	`There should be no inheritance problems.` (P13)

	Planning to leave a valuable legacy (P18)	`Only, trying to leave what is valuable.` (P18)
Deciding on the making of wills	Making a will (in general) (P1, P4, P5, P17)	´Of course I have made a will and so it is.´ (P1)
		´We have all the wills ready.´ (P4)
		`That one does all things, such as wills, and puts them in order.` (P5)
		`The will is ready.` (P17)
	Making a financial will (P8)	`A financial will has already been made.´ (P8)
	Making a living will (P15)	`Then, I have made a living will.` (P15)
	Making body donation for medical science (P10, P14)	`So what about a good death? Then I thought I leave my body to pathologists of the university hospital there` (P10)
		`For example, I have made a body donation consent… to medical science.` (P14)
	Making body donation to university (P15)	`I have made a body donation to the university. I have bequeathed my body there.` (P15)
	Deciding the making of a body donation consent (P17)	`I have been thinking about it. It would be worth doing. Making of a body donation consent.` (P17)
	Deciding the making of a funeral will (P5, P10)	`Yes, on the one hand, I would make a funeral will, yes, on the other hand, I would do such a thing.` (P5)
		`I have to make that plan (funeral will) in advance, what kind of funeral, and how I want it.` (P10)

The first author performed data analysis and discussed it with the third author throughout the analysis process. The first author translated the results of the analysis into English. The translation followed the translation method process developed by Ho et al. (2019) for translating sensitive qualitative data. After translating the results, the second and third researchers went through the analysis, after which possible disagreements were discussed until a consensus was reached.

Trustworthiness and Ethical Considerations

The trustworthiness of this qualitative research was assessed throughout the research process (the preparation phase, the organization phase, and the reporting phase). The trustworthiness assessment was performed using the trustworthiness criteria of the qualitative study. (Elo et al., 2014.) In this study, credibility was increased by the fact that the data collection method was suitable for answering the research question. In addition, the sample size was appropriate for this study, and the saturation of data was reached. (Elo & Kyngäs, 2008; Elo et al., 2014). The dependability of this study was increased, by reporting the research process, so that another researcher can follow the progress of the process. The conformability of this study was enhanced by presenting authentic quotations from the transcribed text. Transferability was enhanced in this study by the researcher describing the research context, and participants with sufficient accuracy and clarity. Authenticity was enhanced by the fact that the first researcher received guidance from more experienced researchers during the analysis phase which helped the researcher to show the different realities contained in the qualitative data. (Elo et al., 2014.)

The researcher conducted research following the responsible conduct of research and the practices recognized by the scientific community. Ethical approval for research

and data collection was obtained from the Ethics Committee of the Tampere Region, Finland in September 2021 (Permission 60/2021). (TENK, 2012.) Participation in the study was based on informed consent. Participation was voluntary. The participant had the right to withdraw from the study at any stage of the study. Throughout the research process, the following research ethical principles were followed: the autonomy and dignity of human research participants. (TENK, 2019). Research material was processed and stored in a such way that the privacy of participants was not compromised (TENK, 2012). All personal data collected during the research were processed in compliance with the EU's General Data Protection Regulation (GDPR) and the data protection laws of Finland. Due to the COVID-19 pandemic situation, the interviews were conducted either remotely or in a face-to-face meeting, considering any instructions and limitations that resulted from the COVID-19 pandemic.

This study examined older individuals´ wishes for a good death that may be perceived as a sensitive topic (Brannen, 1998) in the context of the COVID-19 pandemic, which can be defined as a difficult life situation. In addition, the potential sensitivity of the topic old individuals may be considered a sensitive group of research participants. (Jokinen et al., 2002.) The researcher paid special attention to the recruitment of participants (Kavanaugh et al., 2006) to ensure that this study does not cause unnecessary harm to the participants (TENK, 2019).

Results

Participants

Study participants (N=18) were independently living. Seven of them lived with a spouse or life partner, and eleven lived alone. Fifteen of the participants were women, and three

were men. Participants ranged in age from 65 to 87 years.

Description of the Wishes of older Individuals for a good Death

Participants´ wishes for good death included consideration of empowering factors relating period before death and consideration of other individuals in connection with the death. In addition, it included making various wills, enabling an individual moment of death, and deciding on matters relating to the funeral. (Table 2.)

LUONNOS

Table 2. The wishes of older individuals living in Finland in connection with a good death.

CATEGORY	SUBCATEGORY
Consideration of empowering factors relating period before death	Enabling individual wishes related to the period before death
	Enabling active involvement in the pre-death period
	Meeting their care needs before death
	Adapting to impending death
	Thinking about empowering wishes related to the time after one´s death
Consideration of other people in connection with the death	Discussing the matters of an older individual with children
	Caring for the quality of interpersonal relationships before death
	Passing instructions to loved ones by the dying person
	Avoiding being a burden to other people
Making various wills	Planning on matters relating to the division of belongings
	Deciding on the making of wills
Enabling an individual moment of death	Experiencing a psychophysically good moment of death
	Surrounding by the others by the time of death
	Enabling wishes concerning the place of death
	Possibility of deciding on the moment of death
Deciding on matters relating to the funeral	Fulfilment of funeral wishes
	Making choices about the method of burial
	Selection of participants for the funeral
	Expressing funeral wishes to loved ones

LUONNOS

Consideration of empowering Factors relating Period before Death

Consideration of empowering factors relating period before death included enabling individual wishes related to the period before death and active involvement in the pre-death period. In addition, meeting their care needs before death, adapting to impending death, and thinking about empowering wishes related to the time after one´s death were part of the participants´ wishes.

Enabling individual wishes related to the period before death

Enabling individual wishes related to the period before death meant the period when participants felt a closeness to death. It included a wish to live a healthy life before death, remain healthy and functional until death, and a wish to maintain the ability to identify people and an ability to take care of oneself. In addition, enabling individual wishes related to the period before death included living painlessly before death without experiencing sorrow, living without long-term illness like cancer, and a wish to die less old without functional limitations. In addition, part of the participants' wishes was that all things would go well before death, they would die before their spouses, and that they would experience death as their only option in their state of health. The possibility of refusing to sing hymns based on belief and the desire to stay sane were also part of participants´ individual wishes before the death.

> `That I don't want to experience... that I no longer know anyone who is coming to see me or anything, and I cannot take care of myself.` (P6)
> `I wish I don't have to die of cancer that causes terrible pain.` (P10)

Enabling active involvement in the pre-death period

Participants' wishes included enabling active involvement in the pre-death period. It included a wish to be able to do all practical tasks before death and take care of all the little things well. It also involved renovating the garden, repairing unfinished business, and arranging things. In addition, participants´ wishes included keeping things in order, organizing financial affairs, selecting persons to handle financial matters on behalf of an older individual, going through assets before death, and writing wishes related to death on paper. Part of the participants' wishes was planning for the death cleaning and doing the death cleaning.

> `I'll put the garden and some little things in order before I die.` (P2)
> `I have begun to clean, doing the death cleaning.` (P8)

Meeting their care needs before death

Participants wished to meet their care needs before death. It was related to the possibility of hospice care and a wish that one´s state of health in hospice care is such that one can eat food. In addition, participants wished that the well-being of the dying person and the person who wants to die would be taken care of to the end. Also, involving children in decision-making about caring for the dying, enabling the person approaching death both to use a laptop computer and communication channels, and allowing children to visit, were related to meeting their care needs before death according to the participants` wishes.

> `A hospice care may be to getting fluid therapy but no longer food. I do not say that when I do not know whether I want food, but it sounds awful that your state of health might be such that you cannot eat food anymore.` (P13)

Adapting to impending death

Participants´ wishes to adapt to impending death included preparing for the possibility of sudden death as a means of psychological adjustment and alleviating the fear of death, a fatalistic approach toward death, and accepting death. In addition, the prevention of the fear of death by ideological principles, adapting to death by planning to do a living will as well as thinking about the cause of death and thinking about death before one's death was related to adapting to impending death. Participants´ wishes also included experiencing the thought of death as exciting, forgiveness of sins before death, being in faith, and experiencing the goodness of one's sons. Part of the participants' wishes was a fearless attitude to death which is why some of the participants felt that COVID-19 pandemic had not affected their wishes for a good death. Instead, some participants felt that their wishes for a good death were readjusted by the fact that they had to adapt to the possibility that relatives may not be able to be with a person diagnosed with COVID-19 disease at the time of one´s death in hospital. In addition, keeping a body donation consent with you, becoming aware of one's attitude toward death, and avoiding annoyance by taking care of things before one´s death were included in participants´ wishes to adapt to impending death.

> `That is what is said to protect us from sudden death, and so on, but at this age, I am prepared for it in such a way that it is not frightening either.' (P2)
> `The COVID-19 era has not affected my wishes for a good death I have not feared death.` (P5)
> ´Death comes when it comes. I have accepted it.´ (P17)

Thinking about empowering wishes related to the time after one´s death

Thinking about empowering wishes related to the time after one´s death included a wish that one's own body will be found soon after death, the body is removed after death, and that one can trust that this will happen. It also included a wish to plan a characteristic and self-made obituary. Participants felt that thinking about empowering wishes related to the time after one´s death was involved friends grieving and remaining non-bitter about one´s death, as well as a wish that friends are not suffering. In addition, the relationships of the remaining people would remain undisputed, and the remaining people will stay in good spirits were part of participants´ wishes.

> `However, there would be good interpersonal relationships. That no one would be left with any resentment, nor a bitter mind.` (P5)

Consideration of other people in connection with the death

Consideration of other people in connection with the death involved discussing the matters of an older individual with children and caring for the quality of interpersonal relationships before death. In addition, participants' wishes included passing instructions to loved ones by the dying person and avoiding being a burden to other people.

Discussing the matters of an older Individual with children

Discussing the matters of an older individual with children were related to possibility of death and death of an older individual, negotiating general matters related to older individuals´ death with children or sons, and discussing body donation to medical science with a daughter.

`Children know that I am old, and it can happen. Even those younger than I have died.` (P2)
`We have everything ready, and things have been negotiated with the boys.` (P4)

Caring for the quality of interpersonal relationships before death

Participants' wish was to care for the quality of interpersonal relationships before death. It involved having good relations with the remaining loved ones, clarifying matters before death, for example by talking and clarifying matters with children before death or at least at the time of death. In addition, participants´ wishes for caring for the quality of interpersonal relationships before death included settling disputes and being at peace with everyone or at least with loved ones.

`It is a good death to have all things sorted out, for example, the basics. Considering current matters. And then, in a way, to be in harmony with everyone, at least those close to you.` (P11)

Passing instructions to loved ones by the dying person

Passing instructions to loved ones by the dying person included telling passwords to children for financial matters and sharing information about their accounts with children. It was also participants´ wish to leave children with instructions related to wealth and listing shares for relatives for the estate inventory deed. In addition, it included organizing things to help children, providing children with information about the body donation consent, and planning to leave a handwritten or computer-generated message to loved ones.

`Yes, I have certain thoughts in my mind about what I have wanted, what on paper or somehow on a computer somewhere that my loved ones know.` (P6)

Avoiding being a burden to other people

According to the participants wishes avoiding being a burden to other people was related to taking care of one's own practical matters to avoid burdening others, avoiding leaving goods and doing the cleaning so that it does not become a nuisance to others. In addition, it included choosing a burial method to avoid burdening others, preventing the cost of death to children, avoiding burdening the daughter, and hoping to avoid harming others. In addition, avoiding being a burden to other people was related to living by avoiding the bitterness of children and grandchildren, and managing one's affairs to avoid and prevent disputes and recording of distributed goods.

> `I have tried to live in a way that the children, my children, and their children would not be as bitter as I have been to my mother.` (P15)

Making various wills

Making various wills included planning on matters relating to the division of belongings and deciding on the making of wills.

Planning on matters relating to the division of belongings

Participants´ wishes involved planning on matters relating to the division of belongings. It involved planning the distribution of goods in general or to different families before death, planning the disposal of the property, and planning the distribution of jewelry. In addition, it included making a plan on matters relating to the heritage and planning to leave a financial inheritance to children or leaving property to the daughter. Also, it was related to planning to facilitate the distribution of heritage through monetary inheritance and prevention of

inheritance problems as well as planning to leave a valuable legacy.

> `I have plan to arrange things so that I do not own anything, if something is left, then it is money, and it is easy to share.` (P7)

Deciding on the making of wills

Deciding on the making of wills included making a will in general or making a financial will or living will. In addition, it involved making a body donation for medical science or university use and deciding on the making of a body donation consent and a funeral will.

> ´Of course I have made a will and so it is.´ (P1)
> ´For example, I have made the body donation consent. If I die that way, my body belongs to medical science.´ (P14)

Enabling an individual moment of death

Participants´ wishes involved enabling an individual moment of death. It included experiencing a psychophysically good moment of death, being surrounded by the others at the time of death, enabling wishes concerning the place of death at the time of death, and the possibility of deciding on the moment of death.

Experiencing a psychophysically good moment of death

Participants wished to experience a good moment of death psychophysically. It involved experiencing a sudden, calm, peaceful, and gentle death. In addition, experiencing a quick, easy, valuable death and both unique and ordinary death was part of the wish to experience a psychophysically good moment of death. In addition, it involved experiencing

death without suffering, distress, and agony and experiencing painless death. Also, experiencing a psychophysically good moment of death included receiving appropriate pain medication and experiencing clarity at the time of death despite medication, dying without confusion, and recognizing people. In addition, experiencing death while outdoors or sleeping, as well as being in a comfortable position at the time of death, and calm cessation of vital functions were associated with experiencing a psychophysically good moment of death.

> `That death is peaceful and that you really should not be in pain, not to languish. It has to be easy. Indeed, the best thing would be sudden death.` (P17)

Surrounding by the others by the time of death

Surrounding by the others by the time of death included experiencing death in the presence of other people, friends, or loved ones. In addition, the presence of children and grandchildren at the time of death, as well as experiencing a respectful approach, were included in the participants´ wishes.

> `That I would not be alone at the time of my death.` (P16)

Enabling wishes concerning the place of death

According to the participants´ wishes, enabling wishes concerning the place of death were associated with dying in one's own home or a care home depending on the need for care, choosing the place of death according to the current need, and experiencing death in bed. In addition, the possibility to die in a peaceful place, having a hydraulic bed, as well as the use of comfortable bedding, and listening to music at the time of death was included in

enabling wishes related to the place of death.

> `If it is known that death is coming, then it is that one could listen to that music at the place of death. I would die in a bed that would be a kind of hydraulic bed, a hospital bed that can be raised and tilted, that it is good to be in the right position, and that there is no plastic sheet that is sweaty.` (P10)

Possibility of deciding on the moment of death

Participants´ wishes were related to the possibility of deciding on the moment of death. It included deciding on one's death when seriously ill, injured, or as a bedridden patient and deciding on one's death in the case of incurable cancer or another incurable disease. In addition, participants´ wishes included deciding on one´s death if only pain relief is possible or based on a doctor's assessment of the medical condition. It was also related to the possibility of deciding death in the event of a seizure, the prohibition of artificial maintenance of vital functions, and the determination of one's moment of death. In addition, the possibility of euthanasia in general or when the situation is hopeless and for example, when demented or dependent on infusion therapy, and the legalization of euthanasia in Finland were part of the participants´ wishes for a good death.

> ´I think a good death is that I can decide for myself when to leave. I fully support euthanasia. I think people should be able to decide for themselves if it comes to a situation where the doctor says there is nothing else to do but relieve the pain.´ (P13)
> `I think that euthanasia could be ok in some cases if you don't remember anything anymore and are stuck in infusion lines, so what's the use of this life then?' (P18)

Deciding on Matters relating to the Funeral

Participants' wishes included deciding on matters related to the funeral. It involved fulfilment of funeral wishes and making choices about the burial method. In addition, the selection of participants for the funeral and expressing funeral wishes to loved ones were part of the participants' wishes for a good death.

Fulfilment of funeral wishes

Participants' wishes were related to the fulfillment of funeral wishes. In addition to not arranging a funeral, it also involved organizing a small, simple, good, beautiful, and unadorned, as well as formal and modest funeral. It also included participants´ wishes to hold a funeral without a family celebration. In addition, adherence to funeral traditions, refusal of large funerals and commemorations, planning a playlist for the funeral, a funeral playlist compiled by the son, and playing music at the funeral that brought joy to the deceased was, according to participants' wishes, part of the fulfillment of funeral wishes. In addition, it involved wishing to avoid a tearful funeral, getting a single rose in a coffin, and considering a memory plate unnecessary.

> `Very formal and small those funerals. A very modest funeral. You don't even have to do that memory plate.' (P14)

Making choices about the method of burial

Making choices about the method of burial included choosing cremation or economic burial method, placing an urn in a family grave, spreading the ashes in the scattering area, or scattering ashes in the wind. In addition, participants´ wishes included choosing a familiar cemetery as a burial ground and wishing to be buried in their clothing or non-

gauze clothing.

> `They will cremate me, and then they will give the children that urn. And they will not have to pay the bucks. I have been thinking of an economical solution like this.` (P10)

Selection of participants for the funeral

The selection of participants for the funeral included the wish that the closest relatives or only loved ones would attend the funeral. In addition, it included the possibility of family members or closest family members and a few friends and foster children attending the funeral.

> `I don't want a big funeral, just between loved ones.` (P4)

Expressing funeral wishes to loved ones

It was related to expressing funeral wishes and a wish for a burial place to loved ones, writing funeral wishes on the paper or saying them out loud, and passing on information about funeral traditions to the remaining ones. In addition, it involved discussing the funeral will with the daughter or the funeral wishes with the daughters and the burial place wishes with the son or the sister-in-law as well as discussing with a partner about burial clothing.

> `I have told them that there is no need for any funeral.` (P12)
> ´I have spoken, and the daughters know about my funeral wishes.´ (P14)

Discussion

This study revealed range of wishes of older individuals for the good death. The core elements of older individuals´ wishes for a good death were consideration of empowering factors relating period before death and consideration of other people in connection with the death. In addition, core elements´ included making various wills, enabling an individual moment of death, and deciding on matters relating to the funeral.

Participants in this study highlighted the following wishes for a good death which are supported by the previous study: psychophysical well-being (Fan et al., 2019) and peaceful death without pain (Fan et al., 2019; Ko et al., 2015). Also, death without artificial prolongation of life (Fan et al., 2019; Ko et al., 2015; Limpawattana et al., 2021) was included in participants´ wishes. In addition, the relationship with family members or close ones (Ko et al., 2015; Limpawattana et al., 2021; Liu & van Schalkwyk, 2019; Srinonprasert et al., 2019) and not being a burden to other people (Limpawattana et al., 2021; Srinonprasert et al., 2019) were emphasized in participants´ wishes for a good death. In addition, this study highlighted the active involvement of participants and their ability to make autonomous decisions in influencing the fulfilment of their wishes for a good death (Doorenbos et al., 2006; Park et al., 2019).

In this study, participants wished to meet their care needs before death which was, for example, related to obtaining the possibility of hospice care and a wish that one´s state of health in hospice care is such that one can eat food. This highlights a relevant point of view that it was challenging for participants to express their wishes, as they do not yet fully know what wishes they have for a good death. It is because they have not yet experienced their death and related needs. This perspective has not emerged in a previous study on the good death (Anttonen, 2016; Fan et al., 2019; Hävölä et al., 2014; Ko et al., 2015; Limpawattana et al., 2021; Liu & van Schalkwyk, 2019; Srinonprasert et al., 2019). In

addition, participants´ wishes were related to the possibility of deciding on the moment of death. It included, among other things, the possibility of euthanasia in general or when the situation is hopeless and for example, when demented or dependent on infusion therapy, and the legalization of euthanasia in Finland. In this regard, it would be a priority in the future to have a public ethical dialogue on what opportunities can be offered to older individuals, for example, in the context of palliative care, so that their potential wishes for a good death can be met. In addition, the public ethical dialogue about euthanasia and the individual's right to decide when to die is significant. (Dransart et al., 2021; Inbadas et al., 2020; Terkama-Moisio 2016.)

Older individuals have experienced living in the COVID-19 era. In this study, part of the participants' wishes for adapting to impending death was a fearless attitude to death which is why some of the participants felt that the COVID-19 era had not affected their wishes for a good death. This differs from previous research on the experiences of older individuals with the effects of the COVID-19 era on their lives. In them, the pandemic and its containment have been linked negatively to the overall well-being of older individuals (Louie et al., 2021; Visser et al., 2020). Instead, some participants felt that their wishes for a good death were readjusted by the fact that they had to adapt to the possibility that loved ones may not be able to be with a person diagnosed with COVID-19 disease at the time of one´s death in hospital.

The challenge in the study was that some participants did not share their wishes about a good death extensively. The question arose as to whether this could be a cultural way to avoid talking about death. In Western cultures, ideas related to death are dealt with denying one's mortality (Koh-Krienke, 2019). While in Eastern cultures, thinking about impending death brings to mind active thoughts and activities related to life (Ma-Kellams &

Blascovich, 2012). Despite this occasional challenge, the research material proved to be rich.

A limitation of this study may be that individuals who avoided social contact due to the pandemic did not participate in the study, although the opportunity for a remote interview was also available. Because the participants in this study were older individuals living independently and retaining their ability to function, this study does not necessarily reflect wishes for a good death from the perspective of, older individuals living in nursing homes.

In conclusion, it can be stated that in the wishes of older individuals, good death appears to be a phenomenon that acquires individual meanings and is diverse in its time continuum. Older individuals strive to maintain active agency to influence their chances of obtaining a good death that meets their wishes.

Information that was obtained from this study can be utilized, for example, in health care services, to better address the needs of older individuals concerning a good death, either both in a normal and in a pandemic situation. Also, the information can be used, in the education of health care professionals and students, as well as in the development of social environments, at the level of society that are more responsive to the needs related to the older individuals´ wishes for a good death.

In the future, we will need different research methods to gain more information about the wishes of older individuals for a good death.

Acknowledgements

The researchers would like to thank the research participants for their input.

Author Contributions

Research design: TJ, LN and ALA, Implementation: TJ, Data collection: TJ and ALA, Data analysis: TJ, Manuscript writing: TJ, Manuscript commentary: LN and ALA; All authors have agreed to the published version of the manuscript.

Declaration of interest statement

The authors declare no conflict of interest.

Funding

This work does not have funding.

References

Anttonen, M. S. (2016). *Kuoleman vaikeuden lievittäminen kuoleman todellisuuden kohtaavassa ja ohittavassa saattohoidossa: Substantiivinen teoria saattohoidosta potilaan, perheenjäsenen ja hoitohenkilökunnan näkökulmasta [Relieving the Difficulty of Death in Palliative Care that Encounters and Transcends the Reality of Death: The Substantive Theory of Palliative Care from the Perspective of the Patient, Family Member, and Nursing Staff].* [Doctoral dissertation, Tampere University]. Tampere University Press. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0066-1

Brannen., J. (1988). Research note: The study of sensitive subjects. *The Sociological Review (Keele), 36*(3), 552–563. https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.1988.tb02929.x

Doorenbos, A. Z., Wilson, S. A., Coenen, A., & Borse, N. N. (2006). Dignified Dying: Phenomenon and Actions Among Nurses in India. *International Nursing Review, 53*(1), 28–33. doi: 10.1111/j.1466-7657.2006.00458.x. PMID: 16430757.

Dransart, S., Lapierre, S., Erlangsen, A., Canetto, S. S., Heisel, M., Draper, B., Lindner, R., Richard-Devantoy, S., Cheung, G., Scocco, P., Gusmão, R., De Leo, D., Inoue, K., De Techterman, V., Fiske, A., Hong, J. P., Landry, M., Lepage, A.-A., Marcoux, I., . . . Wyart, M. (2021). A systematic review of older adults' request for or attitude toward euthanasia or assisted-suicide. *Aging & Mental Health*, *25*(3), 420–430. https://doi.org/10.1080/13607863.2019.1697201

Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, *62*(1), 107–115. doi: 10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x. PMID: 18352969.

Elo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O., Pölkki, T., Utriainen, K., & Kyngäs, H. (2014). Qualitative Content Analysis: A Focus on Trustworthiness. *SAGE Open*, *4*(1), 215824401452263–. https://doi.org/10.1177/2158244014522633

Fan, S., Sung, H., & Wang, S. (2019). The Experience of Advance Care Planning Discussion among Older Residents in a Long-term Care Institution: A Qualitative Study. *Journal of Clinical Nursing, 28*(19-20), 3451–3458. doi: 10.1111/jocn.14936. Epub 2019 Jun 21. PMID: 31162851.

Ho, S-S., Holloway, A., & Stenhouse, R. (2019). Analytic Methods' Considerations for the Translation of Sensitive Qualitative Data From Mandarin Into English. *International Journal of Qualitative Methods*, *18*, 160940691986835–. https://doi.org/10.1177/1609406919868354

Hävölä, H., Kylmä, J., & Rantanen, A. (2014). Saattohoidossa olevan potilaan toivo sekä sitä vahvistavat ja heikentävät tekijät potilaan ja hoitajan kuvaamina [Hope in Hospice Care Patients and Factors Fostering and Threatening It Described by Patients and Nurses]. *Hoitotiede, 27*(2), 132–147.

Inbadas, H., Carrasco, J. M., & Clark, D. (2020). Representations of palliative care, euthanasia and assisted dying within advocacy declarations. *Mortality (Abingdon, England)*, *25*(2), 138–150. https://doi.org/10.1080/13576275.2019.1567484

Jokinen, P., Lappalainen, M., Meriläinen, P., & Pelkonen, M. (2002). Ethical issues in ethnographic nursing research with children and elderly people. *Scandinavian Journal of Caring Sciences, 16*(2), 165–170. https://doi.org/10.1046/j.1471-6712.2002.00076.x

Kavanaugh, K., Moro, T. T., Savage, T., & Mehendale, R. (2006). Enacting a theory of caring to recruit and retain vulnerable participants for sensitive research. *Research in Nursing & Health, 29*(3), 244–252. https://doi.org/10.1002/nur.20134

Ko, E., Kwak, J., & Nelson-Becker, H. (2015). What Constitutes a Good and Bad Death?: Perspectives of Homeless Older Adults. *Death Studies, 39*(7), 422–432. doi: 10.1080/07481187.2014.958629. Epub 2015 Feb 12. PMID: 25674672.

Koh-Krienke, L. (2019). Dying the Good Death: Cultural Competence and Variance in Hospice Care. *Tapestries: Interwoven voices of local and global identities*, 8(1).

Retrieved March 21, 2022, from https://digitalcommons.macalester.edu/tapestries/vol8/iss1/9.

Limpawattana, P., Srinonprasert, V., Manjavong, M., Yongrattanakit, K., & Kaiyakit, S. (2021). Comparison of the Perspective of a "Good Death" in Older Adults and Physicians in Training at University Hospitals. *Journal of Applied Gerontology: The Official Journal of the Southern Gerontological Society, 40*(1), 47–54. doi: 10.1177/0733464819896571.

Liu, Y., & van Schalkwyk, G. J. (2019). Death Preparation of Chinese Rural Elders. *Death Studies, 43*(4), 270–279. doi: 10.1080/07481187.2018.1458760.

Louie, L. L. C., Chan, W. C., & Cheng, C. P. W. (2021). Suicidal risk in older patients with depression during COVID-19 pandemic: A case-control study. *East Asian Archives of Psychiatry, 31*(1), 3–8. https://doi.org/10.12809/eaap2055

Ma-Kellams, C., & Blascovich, J. (2012). Enjoying Life in the Face of Death. *Journal of Personality and Social Psychology, 103*(5), 773-786. doi: 10.1037/a0029366.

McChesney, K., & Aldridge, J. (2019). Weaving an interpretivist stance throughout mixed methods research. *International Journal of Research & Method in Education*, *42*(3), 225–238. https://doi.org/10.1080/1743727X.2019.1590811

Nishimoto, P., & Foley, J. (2001). Cultural beliefs of Asian Americans associated with terminal illness and death: Cultural dimensions in oncology care. *Seminars in Oncology Nursing, 17*(3), 179–189. doi: 10.1053/sonu.2001.25947. PMID: 11523484.

Park, S. A., Lim, J. Y., & Yoon, Y. M. (2019). Perceptions of a Dignified Death among Elderly Veterans Using Homecare in South Korea. *Home Health Care Management & Practice, 31*(3), 155–161. https://doi.org/10.1177/1084822318818821

Raisio, H., Vartiainen, P., & Jekunen, A. (2015). Defining a Good Death: A deliberative democratic view. *Journal of Palliative Care, 31*(3), 158–165. https://doi.org/10.1177/082585971503100305

Srinonprasert, V., Manjavong, M., Limpawattana, P., Chotmongkol, V., Pairojkul, S., Chindaprasirt, J., Yongrattananakit, K., Kaiyakit, S., Juntararuangtong, T., & Kuichanuan, T. (2019). A Comparison of Preferences of Elderly Patients for End-of-Life Period and Their Relatives' Perceptions in Thailand. *Archives of Gerontology and Geriatrics, 84*, 1–7. doi: 10.1016/j.archger.2019.05.017. Epub 2019 May 28. PMID: 31204118.

Terkamo-Moisio, A. (2016). *Complexity of attitudes towards death and euthanasia.* [Doctoral dissertation, University of the Eastern Finland]. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-2198-7

TENK. Finnish National Board on Research Integrity. (2012). *Responsible conduct of research and procedures for handling allegations of misconduct in Finland*. Retrieved March 15, 2022, from https://tenk.fi/en/advice-and-materials/RCR-Guidelines-2012

TENK. Finnish National Board on Research Integrity. (2019). *The ethical principles of research with human participants and ethical review in the human sciences in Finland*. PDF-document. Retrieved March 15, 2022, https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ethical_review_in_human_sciences_2020.pdf

THL. Finnish institute for health and welfare. (2022a). *Elderly persons and other risk groups – coronavirus instructions.* Retrieved March 15, 2022, https://thl.fi/en/web/infectious-diseases-and-vaccinations/what-s-new/coronavirus-covid-19-latest-updates/risk-groups-for-severe-coronavirus-disease/elderly-persons-and-other-risk-groups-coronavirus-instructions

THL. Finnish institute for health and welfare. (2022b). *End-of-life care.* Retrieved March 15, 2021, https://thl.fi/en/web/ageing/end-of-life-care

Vaismoradi, M., Turunen, H., & Bondas, T. (2013). Content Analysis and Thematic Analysis: Implications for Conducting a Qualitative Descriptive Study. *Nursing & health sciences, 15*(3), 398–405. doi: 10.1111/nhs.12048. Epub 2013 Mar 11. PMID: 23480423.

Visser, M., Schaap, L. A., & Wijnhoven, H. A. H. (2020). Self-Reported Impact of the COVID-19 Pandemic on Nutrition and Physical Activity Behaviour in Dutch Older Adults Living Independently. *Nutrients, 12*(12), 1–11. https://doi.org/10.3390/nu12123708

WHO. World Health Organization. (2021). *Ageing and Life Course*. Retrieved April 2, 2021, from https://www.who.int/ageing/about/en/

WHO. World Health Organization. (2022). *WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard*. Retrieved April 28, 2022, from https://covid19.who.int/

LIITE 2.

Table A1. Progress of inductive content analysis for one category (Deciding on matters relating to the funeral).

CATEGORY	SUBCATEGORY	SIMPLIFICATION	ORIGINAL EXPRESION
Deciding on matters relating to the funeral	Fulfilment of funeral wishes	Not arranging a funeral (P12, P17)	`I have told them that there is no need for any funeral.` (P12)
			`I have said that there is no need for a burial.´ (P17)
		Organizing small funeral (P4, P14)	´I don't want any big funerals.´ (P4)
			´Organizing a very small funeral.´ (P14)
		Organizing a simple funeral (P4, P9)	´Very simple funeral.´ (P4)
			´I don't want such old-fashioned big flower wreaths or anything like that all that kind of nonsense is removed from the funeral.´ (P9)
		Organizing a good funeral (P9)	´All in all, I want a funeral that is good.´ (P9)
		Organizing a beautiful funeral (P9)	´I want a funeral that is beautiful.´ (P9)
		Organizing an unadorned funeral (P9)	´I want a funeral that is unadorned.´ (P9)
		Organizing a formal funeral (P14)	´Organizing a very formal funeral.´ (P14)
		Organizing a modest funeral (P14)	´Very modest funeral.´ (P14)

LUONNOS

	Holding a funeral without a family celebration (P10)	´I do not want any family celebrations for my funeral.´ (P10)
	Adherence to funeral traditions (P9)	´That everyone knows how it has been done before and will be done again at the funeral.´ (P9)
	Refusal of large funerals (P17)	´Big funeral…Not really, no.´ (P17)
	Refusal of commemorations (P17)	´I do not want commemorations.´ (P17)
	Planning a playlist for the funeral (P10) A funeral playlist compiled by the son (P10) Playing music at the funeral that brought joy to the deceased (P10)	´There will be music at the funeral that I have listened to and that has brought joy into my life. I will give that playlist to my son when he knows how to do it and he has the equipment to make a tape for my funeral that comes with that music.´ (P10)
	Avoiding a tearful funeral (P3)	´Funerals don't have to be any party where you just cry.´ (P3)
	Getting a single rose in a coffin (P9)	´I guess it is the one rose in the coffin.´ (P9)
	Considering a memory plate unnecessary (P14)	´You don't even have to do that memory plate.' (P14)
Making choices about the method of burial	Choosing an economic burial method (P10)	´They will not have to pay the bucks. I have been thinking of an economical solution.´ (P10)

LUONNOS

	Choosing cremation as a burial method (P10,P14,P17,P18)	´They cremate me.´ (P10) ´I will then be cremated.´ (P14) ´I have said that I want a cremation.´ (P17) ´That cremation would probably be it.´ (P18)
	Placing an urn in a family grave (P10)	´In our family grave, where mom and dad and my brother are, I want to put my urn in it.´ (P10)
	Spreading the ashes in the scattering area (P14)	´The ash can then be spread in the scattering area.´ (P14)
	Scattering ashes in the wind (P17)	´They go to the roof and let the ashes go with the wind.´ (P17)
	Choosing a familiar cemetery as a burial ground (P15)	´So in that familiar cemetery there you can visit me.´ (P15)
	A wish to be buried in non-gauze clothing (P5)	´I don’t want to be buried in a gauze shirt or gauze socks, and nothing like that.´ (P5)
	A wish to be buried in their clothing (P5)	´I say I want to be buried in my clothes.´ (P5)
Selection of participants for the funeral	A wish that the closest relatives would attend the funeral (P17)	´Of course, I want my closest relatives for my funeral.´ (P17)
	A wish that only loved ones would attend the funeral (P4)	´I don't want anything big, just between loved ones.´ (P4)

LUONNOS

	The possibility that family members will attend the funeral (P10)	´I want, and I have already stated that my family will attend the funeral.´ (P10)
	The possibility that closest family members will attend the funeral (P14)	´I only want the closets family for my funeral.´ (P14)
	The possibility that a few friends will attend the funeral (P10)	´I want, and I have already stated that a few of my friends will attend the funeral.´ (P10)
	The possibility that foster children attend the funeral (P10)	´I want that three of my foster children will attend the funeral.´ (P10)
Expressing funeral wishes to loved ones	Expressing funeral wishes (P12)	´I have told that there is no funeral of any kind.´ (P12)
	Expressing a wish for a burial place to loved ones (P15)	´Loved ones are aware of my wishes for the burial ground.´ (P15)
	Writing funeral wishes on the paper (P15)	´Of my wishes for the burial, I have that note in the envelope.´ (P15)
	Passing on information about funeral traditions to the remaining ones (P9)	´That everyone knows how it has been done before and will be done again at the funeral.´ (P9)
	Saying funeral wishes out loud (P5)	´I have said it out loud about my wish for the funeral.´ (P5)
	Discussing the funeral will with the daughter (P10)	´I have talked to my daughter that I need to make (a funeral will) in advance that plan for

		what kind of funeral I want.´ (P10)
	Discussing the funeral wishes with the daughters (P14)	´I have spoken, and the daughters know about my funeral wishes.´ (P14)
	Discussing burial place wishes with the son (P15)	´Concerning death, when I talked to my son, he said where then can I go to see you after death. So in that familiar cemetery there you can visit me.´ (P15)
	Discussing burial place wishes with the sister-in-law (P12)	´I thought about that burial ground, so I talked about it with my brother's wife.´ (P12)
	Discussing with a partner about burial clothing (P5)	´I have shown my spouse many times that this shirt is being put on my coffin.´ (P5)

LUONNOS